

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

36

Păpuși din 34 de țări
se pregătesc...

Tinerețe
fără bătrînețe...

**NU TREMURAȚI
PENTRU VEDETE!**

Anul XIV nr. 36 (536) — 4 septembrie 1965

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

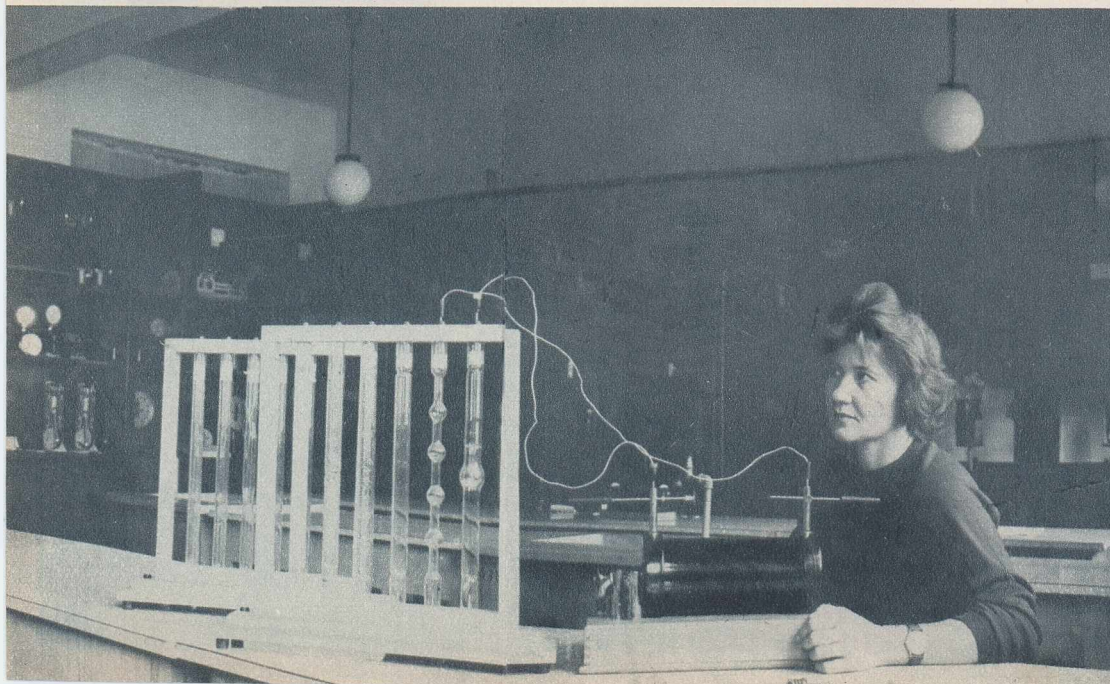
Foto-
reportajul
săptămîinii

Vine toamna

Ce eveniment este mai simbolic, în toamnă, decît culesul viilor ?

Școala medie „Mihail Sadoveanu” din București așteaptă deschiderea noului an școlar cu toate cele necesare gata pregătite: reparații, manuale, înscrieri. Ludmila Micu, șefa laboratorului de fizică, mai face un ultim control al aparatelor.

Ne-a bătut la ușă, la fel ca-n ceilalți ani amurguri singurii cernute prin crengile arbori care încep să piardă din frunziș, cu dimineți cu freamătul potolit al sfîrșitului de vacanță în gîstrat în gări la sosirea trenurilor care vin spre munți sau de pe litoral.

La fel ca-n ceilalți ani. Și, totuși, întrucîtva al Toamna e anotimpul esențelor. Sevele cu artari care au curs prin vițele din podgorii se transformă acum în rubinul din paharele ce se ciocnesc mai tîrziu. Arama lanurilor de porumb se vertește în aurul hambarelor. Din livezi coboară piețe mari caravane încărcate de rod. Înch un ciclu de viață în lumea efemeridelor vegetale ea ne umple din nou cămările, îndemnîndu-ne același timp să întreprindem o mulțime de pregătiri. E anotimpul cînd bunul gospodar poate etala nestingherit virtuțile. În curînd iarna. Și au mai rămas atîtea de făcut...

La fel ca în ceilalți ani (dar mai amplu, se și mai bine chibzuit) șantierele de construcții pregătesc armele împotriva frigului. La iarnă va turna în continuare beton, se vor așeza peste alta cărămizi, se vor monta parchete și... fi predate chei. Într-un ritm mai intens acolo unde pregătirile corespunzătoare au fost încredințate unor oameni pricepuți. În ce privește prevenirea înzăpezirilor, aprovizionarea cu combustibil, asigurarea rezervelor de mărfuri de sezon în magazine etc., lucrurile se prezintă din acest punct de vedere cam la fel.

Dar toamna n-are pretutindeni aceeași pu de influență.

Dacă în Deltă, o dată cu venirea ei, escadr

Examen de admitere la cursurile fără frecvență ale Institutului de științe economice din București. Deci și în amfiteatrele bibliotecile studențești se anunță venirea toamnei.

În Lunca Dunării peste 300 000 hectare de terenuri smulse de sub puterea distrugătoare a apelor constituie cele mai noi terenuri agricole ale țării. Dar lucrările de îndiguire nu s-au terminat. În această toamnă lucrările de hidroameliiorații cunosc o intensitate sporită și ele vor continua în același ritm și în anii viitori, pentru a se transpune în fapt Directivele celui de-al IX-lea Congres al partidului privind urgentarea dării în folosință a terenurilor recuperate.

combine primesc semnalul de pornire și marea stof dat în pîrg va începe să se adune din nou stive pe ceamurile ancorate la marginea gîrlelor, Valea Prahovei, bunăoară, definitivarea lucrărilor de automatizare a circulației feroviare neare, cum și este de fapt, ca un eveniment fără ătură cu anotimpul. Specific autumnal este ivitatea fabricilor de zahăr. La Bucecea, de exemplu, „tunul de apă”, cu ajutorul căruia sînt încărcate vagoanele cu sfeclă, trece printr-o nouă ioadă de intensă solicitare. În schimb pe Argeș mii metri din înălțimea barajului Vidraru al rocetrentralei „Gheorghe Gheorghiu-Dej” se înagă cu aceeași cadență alertă care a caracterizat activitatea constructorilor de aici în toate timpurile.

Toamna a rechemat pe ogoare tractoarele, semătoarele, grapele, combinele de recoltat porumb. Și cerul ei se începe un nou an agricol, ale căror roade se vor inventaria peste încă trei anopuri.

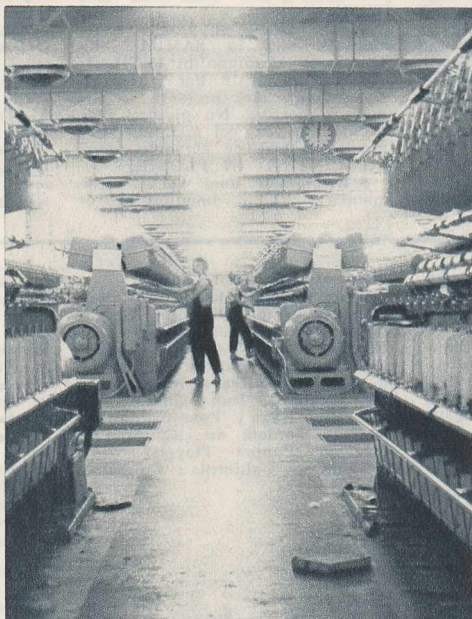
Și ne pregătim s-o întîmpinăm.

Și ea ne-a și bătut la ușă, la fel ca în anii trecuți.

Și totuși altfel. Pentru că toamna anului 1965 revărsă bogăția și intensifică pregătirile sub forma unor sarcini noi pentru toți cei ce muncesc: în prima toamnă a Republicii Socialiste România se aud puternic ecurile celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român. Discuțiile și hotărârile ce vorbesc despre bunăstarea, progresul, fericirea celor ce muncesc.

N. R.

Și cerul toamnei, la termocentrala București-Sud se înalță tot mai impunătoare pădurea de stâlpi ai stației de transformare de 110 kv. O nouă sursă de energie ce se va conecta în curând la sistemul energetic național își face apariția pe harta Capitalei noastre.

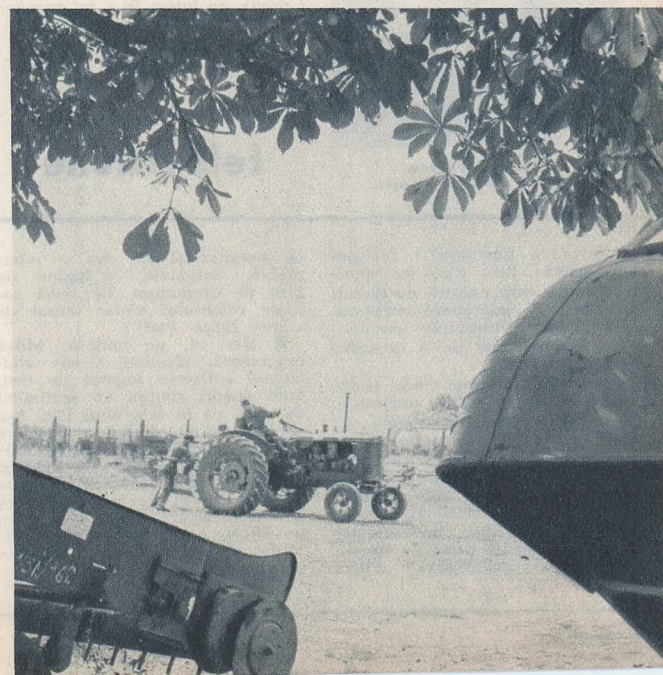
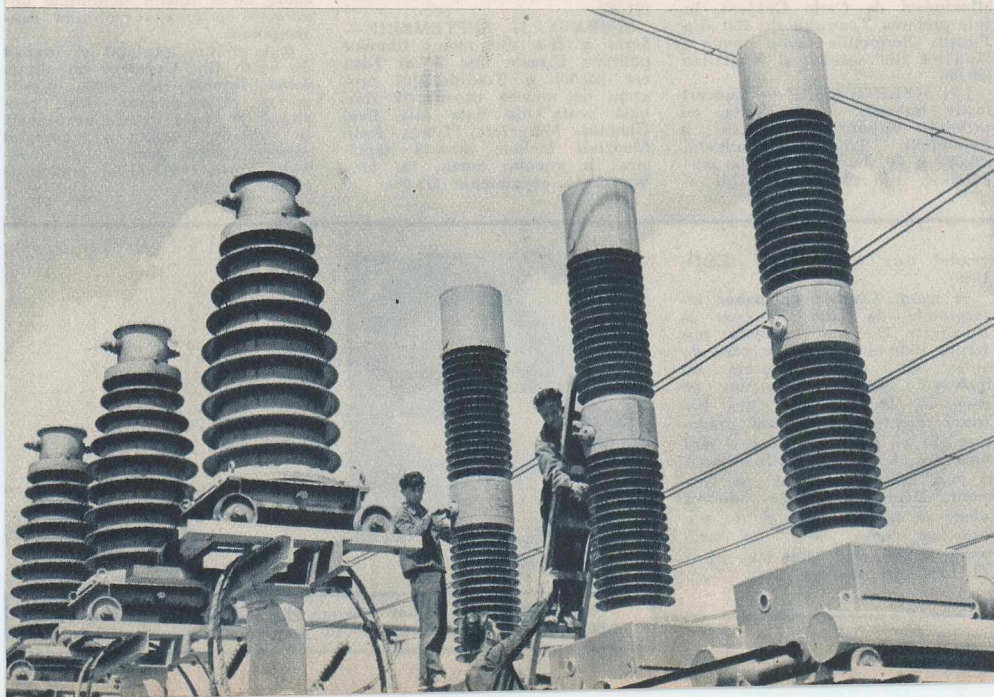

Milioane de kilometri de fire pentru veșmintele sezonului friguros se nasc în secțiile Combinatului de fibre artificiale de la Brăila. Aici toamna și-a impus cerințele încă din... primăvară.

Din recolta de paie a anului 1965 — prima recoltă de hîrtie. Fotografia a fost executată la Fabrica de celuloză și hîrtie Palas-Constanța.

Și la C.A.P. „Drumul belșugului”-Balotești (raionul Răcari) pregătirile de toamnă sînt în toi. Aici vor fi însămînțate 500 ha cu grâu, 30 ha cu orz și 30 cu secară. Pregătirea terenului s-a făcut, atelajele au fost reparate, semănătorile — puse la punct.

memento

■ Un eveniment editorial demn de atenție îl constituie împrejurarea că **Biblioteca pentru toți**, binecunoscuta colecție a Editurii pentru literatură, a ajuns la numărul 300. Colecția, înființată pentru prima dată la noi în 1895, a cunoscut în decursul timpului mai multe remanieri. Mai importantă este reluarea ei într-o nouă formulă în 1950 de către Editura de stat pentru literatură și artă și, mai ales, restructurarea din 1960, de când apare din nou numerotată, săptăminal și la un preț ce nu trece de o limită fixă: 5 lei. Tot în acest an colecția și-a schimbat și coperta care a devenit o bună carte de vizită a ei. În cele 300 de numere pe care le-a atins, în **Biblioteca pentru toți** au apărut volumele a 168 scriitori clasici și contemporani, români și străini, și 12 antologii, într-un tiraj total de 15 715 000 exemplare. E un succes ce se

cuvine reținut și care obligă la noi realizări.

■ Folcloristul Gheorghe Vrabie ne-a dat recent o serioasă ediție critică a volumului **Poezii populare ale românilor** al lui Vasile Alecsandri. Ediția, în două volume elegante tipărite, aduce, printre-un masiv studiu introductiv, prin note și variante, o serie de lumini noi asupra contribuțiilor intervențiilor bardului de la Mircești în poezia noastră populară.

■ Lui Ion Slavici, de la a cărui moarte s-au împlinit recent 40 de ani, îi este cinstită memoria printr-o competentă monografie critică semnată de Pompiliu Marcea. Beneficiind de toate cercetările anterioare, făcând investigații personale insistente, având o experiență acumulată în acest domeniu (a mai scris o scurtă monografie Al. Sahia), Marcea a reușit să-i traseze omului și operei un profil remarcabil.

■ Trei volume de nuvele apărute recent în Biblioteca pentru toți (**Colanii, Calvarul, Ciuleandra**) readuc în actualitate scrierile mai scurte ale lui Liviu Rebreanu, lucrări cărora li s-ar cuveni o ediție critică mai amplă. E totuși unul dintre cei mai mari scriitori ai noștri și dificultățile unei atari întreprinderi, oricât ar fi de mari, nu trebuie să ne împiedice de a-l cunoaște mai complex. Ceea ce nu înseamnă că apariția din Biblioteca pentru toți nu e binevenită.

■ În sfârșit un volum de poezie ale lui B. Fundoianu la Editura pentru literatură. Antologia și traducerea aparțin lui Virgil Teodorescu (care putea fi ceva mai generos totuși), iar prefața lui D. Petrescu.

cartea

■ Premiera cinematografică românească a lunii septembrie: **RUNDA 6**, un film de Vladimir Popescu-Doreanu. Remarcabile aptitudinile autorului pentru genul dificil al filmului polițist. **Runda 6** are bune momente de suspensie, o acțiune dinamică, adesea palpitantă. Doi actori excelenți: György Kovács și Ion Fintescu, într-o distribuție — în general bună — care mai cuprinde pe Carmen Stănescu, Ilina Tomoroveanu, cântăreața de muzică ușoară germană Vera Schneiderbach, Ion Dichiseanu, Mihai Berechet.

■ Filmul regizorului italian Dino Risi **VIATA DIFICILĂ** își sustine afișul cu recunoscuți comedieni:

cinema

Alberto Sordi (**Giardianul, Comisarul, Cu toții acasă**), Franco Fabrizi, Lea Massari. În regia lui Dino Risi asistăm la zbuțuita existență cotidiană a unui fost partizan antiblisterist, ziarist de stînga, împins la compromisuri de realitățile sociale.

■ În premieră de gală, cu prilejul aniversării a 21 de ani de la eliberarea Bulgariei, și apoi, în continuare pe ecranele bucureștene, un emoționant film al regizorului Vilo Radev: **HOTUL DE PIERȘICI**. O oază de dragoste și poezie în timpul primului război mondial. Locul acțiunii — Timovo, 1918... Interpretii centrali: Nevena Kokanova (pe care am mai văzut-o în **Inspectorul și noaptea, Fii fericită Ani, Tututul**) și actorul srb Rade Marcovici.

■ La sfârșit de sezon estival (oare?) grădiniile cinematografelelor

oferă încă un program atrăgător: de la **STRIGĂTUL** lui Antonioni, trecînd prin fel de fel de comedii, mai izbutite (**DOMNUL, UNORA LE PLACE JAZUL, UN LUCRU FĂCUT LA TIMP, CUM SE REUȘESTE ÎN DRAGOSTE**) sau mai puțin reușite (**UN ȘOARECE PRINTRE BĂRBAȚI**) și pînă la genul spectaculos al unor filme ca **LALEAUA NEAGRĂ, WINNETOU**) programul acestui an s-a dovedit superior celui din anii trecuți.

■ Ați văzut-o și ascultat-o pe Sara Montiel în **SAMBA**? Pe Domenico Modugno în **INTILNIRE LA ISCHIA**? Pot fi văzuți, și ascuțiți, fără pretenții la filmele respective. Nu pierdeți însă în nici un caz cel mai bun film muzical reluat pe ecranele noastre, **CINTIND ÎN PLOAIE**.

■ Reînnoirea unei vechi recomandări: filmul brazilian **IUN-**

GLA TRAGICĂ, momente de real dramatism în realitățile insolite ale junglei sud-americane.

■ Reportajul documentar **180 DE ZILE ÎN ATLANTIC**, realizat de operatorul Ion Birsan, cu un comentariu frumos, poetic, semnat de scriitorul Radu Tudoran, înfățișează spectatoriilor etapele spectaculoasei călătorii a unuia din cele două traulere românești prin mările și oceanele lumii.

■ Pe Juan Antonio Bardem nu l-am mai întilnit de mult pe ecranele noastre. Îl regăsim acum într-un film în care recunoaștem stilul creatorului **Străzii mari** cu tot ce are el mai bun. E vorba de producția franco-spaniolă **A TRECUT O FEMEIE**, film amar, lucid, al locurilor unde „niciodată nu se întimplă nimic”. Îi vedem pentru prima oară pe actorii francezi Corinne Marchand și Jean-Pierre Cassel.

Jean-Pierre Cassel.

Peste câteva zile începe la București cea de-a treia ediție a Festivalului internațional al teatrelor de păpuși și marionete (vezi și pag. 5-6-7 din numărul de față).

Iată câteva din titlurile spectacolelor ce vor fi prezentate în cadrul festivalului:

Prezențe românești
Să începem cu Tândărică, eroul-gază: **Amnarul** — dramatizare de St. Lenkisch după Andersen. **Elefântul curios**, adaptare de Nina Cassian după Kipling, și **Cele trei neveste ale lui Don Cristobal**, adaptare de Valentin Silvestru după Garcia Lorca. Păpușarii orădeni vor înfățișa versiunea păpușărească a celebrului poem dramatic **Păsărea albastră** de Maurice Maeterlinck. Adap-

tarea: Letiția Gitză. **Bondocel** de Marcel Bresslau. Craiovenii vor fi prezenți la festival cu piesa lui Al. T. Popescu — **Jucăriile Mihaelei**. Din Timișoara va sosi la București spectacolul **Antropomorfism** — dramatizare a cunoscutului poem eminescian. Clujenii au pregătit **Rochița cu figuri** de Viorica Filipoiu. Micul colectiv din Alba Iulia ne aduce în scenă piesa **Sus, tot mai sus**, de Alecu Popovici, iar păpușarii gălățeni, un spectacol de estradă în versuri, remarcînd debutul ca... autor al regizorului Ion Maximilian și debutul ca... regizor de păpuși al lui Ch. Jora: **Miștile sus**. În același spectacol, un... al treilea debut păpușăresc: scenograful Beno Friedel.

Prezențe de peste hotare
Program de varietăți al Teatrului „Giles et ses marottes” din Paris; **program de estradă** al teatrului „El Chasky” din La Paz; **Orașul viselor** — prezentat de păpușarii din Cairo; **Prințesa și micul vrăjitor**, jucată de trupa Guido van Deth din Haga; **Povestea unui câine** — montată de „Children's Fairylard Puppet Players” din Oackland — California; **Program**

teatru

de varietăți susținut de „Lewis Mahlman's Liliuputians Players” și Mollie Falkenstein din San Francisco; **Frumoasa fără seamăn** în montarea Teatrului de păpuși din Ostrava; **Tigrișorul Petre**, înfățișat de păpușarii din Dresda; **Spjel aus dem Koffer** și **Rumpelstilzchen** — jucate de păpușarii din R.F.G.; „Les jafedets” (compania Philippe Genty) și **Les mains Joli** vor sosi din Franța; **Povestea celor doi frați Hin Ba și Nor Ba** din R.P.D. Coreeană; **Printul cioplit în lemn și Petrușka** de la Teatrul național de păpuși din Budapesta; **Cucerirea muntelui Tigruului** — Teatrul de păpuși și umbre din provincia Human — R. P. Chineză; **Povestea soldatului și Ceasornicul** — Teatrul central de păpuși din Sofia; **Ali-Baba și cei 40 de**

hoți — Teatrul de păpuși din Zagreb; **Cel mai curajos** — Teatrul de păpuși „Marcinek” din Poznan; **Mister Twister și Comedia divină** — Teatrul de păpuși din Moscova sub conducerea lui Obrazțov; un **spectacol de varietăți și folclor indian** va putea fi văzut în montarea Teatrului de păpuși și umbre „Kala Mandal” din Udipur — Pajasthan; **Petrieică și lupul** va fi inscenat de compania Maria Perego din Milano; tot din Italia va sosi și „Teatro stabile dell' Aquila” care va juca **Dragostea celor trei portocale**; Teatrul „Mihael Meschke” din Stockholm a pregătit **Regele Ubu**; Teatrul studio din Bachum — **Furtuna**, iar Teatrul „Anne Weigand” din Stuttgart va juca piesa **O oră scurtă**.

plastică

Ileana Zărnescu
Teatrul de stat Pitești.

DUMINICA 5 SEPTEMBRIE — Program fotbalistic bogat: Austria-Ungaria (transmisie de la Budapesta), Steaua-C.S.M.S Iași și Dinamo București-Rapid. În pauze formația Rolf Albrich. Anda Călugăreanu și Petre Geambașu (după-amiază) ■ **Dialog la distanță**. Două regiuni. Banat și Crișana, se întrec în a ne propune

televiziune

pe cei mai buni cântăreți, dansatori, comici, artiști amatori într-o transmisie directă de la Timișoara și Oradea (20.00).

LUNI 6 SEPTEMBRIE — Filmul sovietic 40 de minute pînă în zori. Din categoria filmelor psihologice (20.00).

MIERCURI 8 SEPTEMBRIE — **Mincinosul** de Carlo Goldoni, în interpretarea Teatrului de stat din Pitești. Peripețiile unui amozor lăudăros din secolul al XVIII-lea (20.00).

JOI 9 SEPTEMBRIE — **Concert festiv** transmis de la Sofia, cu prilejul sărbătorii naționale a Republicii Populare Bulgaria (20.30) ■ 30 de minute cu artiști-păpușari din București, Cluj și

Craiova. Preludiu la marcea întilnirii din Capitală, prilejuită de Festivalul internațional al păpușarilor și marionetiștilor (22.00).

VINERI 10 SEPTEMBRIE — Soliști și formații de amatori din regiunea București vor completa o nouă filă a Atlasului folcloric: Cîmpia dunăreană a Munteniei (21.30).

SÎMBĂTA 11 SEPTEMBRIE — Seria a II-a din ciclul filmelor polițiste **Urmele duc la al 7-lea cer** (20.50) ■ Tradiționalul program de muzică ușoară de sîmbătă seara (de data asta Paul Chențer, Margareta Pislaru, frații Mentzel) încheie această săptămînă a micului ecran, nu prea bogată în evenimente (22.00).

■ S-a publicat, în sfârșit, un **Album** de pictură românească actuală, întocmit cu preocupare acută de a ilustra tendințele dominante în creația pictorială contemporană.

■ A apărut (prefațat și îngrijit de acad. Gh. Oprescu) un album **Aurel Ijuidi**. Un artist plastic ce se caracterizează prin conștiință și curaj civic, îndrăzneală în expresie, bogăție a registrelor afective, vervă grafică și, constant, spirit original al unui sentimentă caustic.

„Milva la București!” În spațiile acestui titlu care nu spune prea mult, casa noastră de discuri ne oferă o imprimare excepțională, a unei interprete excepționale, acompaniate de o orcheștră la același nivel.

Ascultați **Flamengo rock** (100% temperament + 100% orcheștră), **Il primo mattino del mondo** (dă fiori de înaltă frecvență), **Mare verde** (o biguina în care orcheștra ne oferă o lecție de instrumentație), **Un tango italiano** (interpretat altfel decît îl cunoaștem de la radio, bucurîndu-se de o excepțională priză de sunet), **Mylord** (o performanță! Milva

își permite să ne dea o interpretare originală, adăugînd un plus de dramatism de bună calitate celebrului cîntec lansat de marea Edith Piaf).

E clar că, pe undeva, Milva exagerează, afectînd abuziv zbuțiumul sufletesc sugerat de text, încît uneori simțim un sentiment de jenă, ca în fața unui fals. Așa că Milva nu trebuie luată ca model. De fapt nu poate fi imitată decît la modul parodic. Și nici nu s-ar recomanda imitarea ei. Unii soliști de muzică ușoară ar trebui să fie atenți. S-o lășăm pe Milva, așa cum este, cu calitățile și defectele ei, deoarece acesta este farmecul ei (și pe-

ricolul care o pîndește), (EDD-1089).

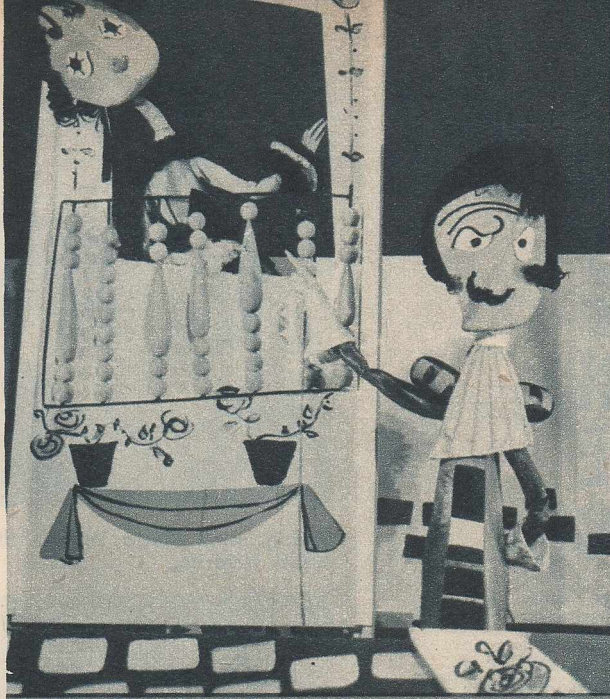
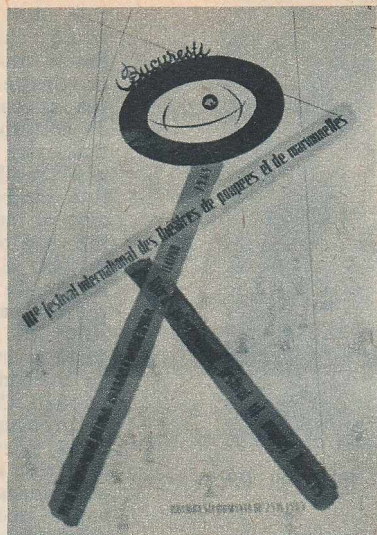
Și acum **Cîntec de pahar** interpretate de Gică Petrescu la București. O voce personală, puternic individualizată, pe care de atîția ani o recunoaștem cu încîntare oriunde o auzim, pe disc sau la radio. Și Gică Petrescu alectează, dar fără exagerare. Și el se repetă. Dar e mai bine așa. A impus un stil original și n-a imitat niciodată pe nimeni. Deci să ascultăm **Mie-mi place să trăiesc, Cum să nu trăiesc pe lume, Mi-e dor astăseară de un chef cum știu eu și Zi una mai săltărească**.

Milva.

discul

Notă. Redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventuale modificări de ultim moment în programarea spectacolelor.

Cam așa vor arăta personajele din „Cele trei neveste ale lui Don Cristobal”, prelucrare liberă de V. Silvestru după piese de teatru de păpuși și poeme de Federico Garcia Lorca, în regia Margaretei Niculescu.

PĂPUȘI DIN 34 DE ȚĂRI SE PREGĂTESC...

Cei mai mici, dar și cei mai seducători actori de pe glob — păpușile — și-au fixat o întâlnire toamna aceasta la noi, la București. Și iată, fotoreporterii își pregătesc zelosi blitzurile, cronicarii își încarcă stilourile, casieritele de la OSTA sînt asaltate pentru bilete cu cele mai dulci zîmbete și mai magice cuvinte („Știți, m-a trimis tovarășul...”), filomarionetiștii se antrenează pentru cincisprezece zile necurmăte de teatru păpușăresc. Așadar, începe.

Începe — săptămîna viitoare — Festivalul internațional al teatrelor de păpuși și marionete.

(Continuare în pag. 6)

O cadîă ușor speriată din „Ali-Baba și cei 40 de hoji” (Teatrul din Zagreb).

Două din păpușile — pe cît se vede, veșele — ale lui Horacio Casais (Argentina).

PĂPUȘI DIN 34 DE ȚĂRI SE PREGĂTESC ...

Al treilea. Primele două (1958, 1960) i-au pregătit acestuia atmosfera marilor competiții, prestigiul, tradiția, ampla participare internațională: de astă dată, 34 de țări de pe 5 continente. Festivalul nu presupune însă numai condiția sa festivă, ci și un foarte precis caracter de lucru, de înfruntare artistică. El va fi însoțit de un concurs, de o expoziție internațională a teatrelor de păpuși, de un ciclu de conferințe de specialitate, de o sesiune a prezidiului UNIMA, de o gală de filme cu păpuși... Cum vor putea fi împărțite orele unei zile între atâtea și atâtea ademenitoare acțiuni, e greu de știut. Un lucru e sigur — și pentru definirea acestuia dăm cuvântul artistei emerite Margareta Niculescu, directoarea Teatrului „Tănărăică”, vicepreședintă a Comitetului de organizare a festivalului:

— Fenomenul păpușăresc mondial se află actualmente într-o fază de maturizare, așa zice extensivă. Deși nu peste tot condi-

Dialog între Maria Perego (Italia) și una din păpușile favorite.

Firește, îmblinzitorul de șerpi — fie el și păpușă — nu putea veni decât din India.

Cunoscutul artist păpușar Serghei Obrazțov ne va prezenta de astă dată, în interpretarea Teatrului central de păpuși din Moscova, „Mister Twister” și „Divina comedie”.

țiile sînt aceleași și apariția de trupe sau artiști are loc de foarte multe ori sub semnul improvizăției entuziaste, preocuparea aproape generală este de a da conținut și profunzime filozofică artei noastre. Chiar și tematica tradițională a genului, limitată cîndva la pedagogicul imediat al moralei, este azi revăzută într-o altă lumină, poetică, fantastică, de generalizare artistică. Există de asemenea o preocupare majoră acordată tehnicii spectacolului de păpuși. Ea se manifestă și în imaginea globală, dar și în construcția propriu-zisă a păpușii. Chiar dacă uneori această preocupare devine abuzivă — după părerea mea prea mult „teatru negru” și prea multe păpuși mecanizate — arta noastră n-are decât de cîștigat de pe urma descoperirii și valorificării unor domenii ale tehnicii spectacolului încă neexplorate. Caracterul specific festivalului nostru, acela de a prezenta spectacole inedite, e o condiție care nu ne permite să facem prea multe anticipări. Prezența unor trupe de prestigiu sau poate cîteva titluri, cum ar fi „Prințul cioplit în lemn” de Bartok și „Petrușka” de Stravinski (Teatrul de păpuși din Budapesta), „Dragostea celor trei portocale” de Carlo Gozzi

O încîntătoare doamnă din spectacolul bulgăresc „Ceasornicarul”.

(Teatrul italian de păpuși din Aquila), „El ratablo de Maese Pedro” de De Falla (Compania de marionete Maria Perego din Milano), „Doctor Faust” (marionetele Marceli Marrokin din Lima) etc., ne pot spune totuși cîte ceva despre orientarea generală a celor prezenți în festival...

Așadar, sîntem invitați peste cîteva zile să constatăm nivelul de cultură profesională, de originalitate a acestei arte cu tradiție seculară, să asistăm la un

BROASCA ȘI APA

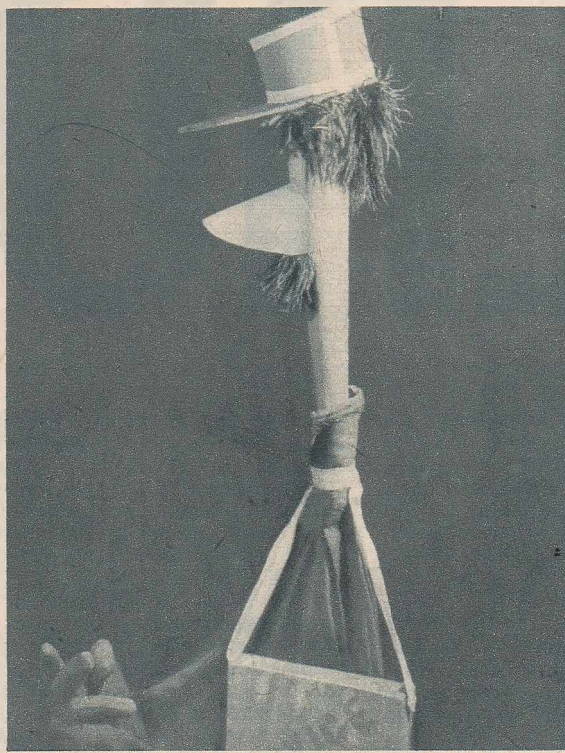
de Eugen FRUNZĂ

Păpușile lui Luman Coad (S.U.A.) au ținut neapărat să apară în fotografie împreună cu creatorul și animatorul lor.

„Astă-seară veți cunoaște actorii-păpuși ai Teatrului «Miniatura» din Gdansk...” (R. P. Polonă).

Compania franceză „Giles et ses marottes” și-a trimis acest reprezentant în paginile noastre.

larg schimb de idei și experiențe păpușărești în cele trei săli ale festivalului : sala Teatrului „Tân-dărică”, sala „Savoy” a Teatrului satiric-muzical și sala din str. Batiștei nr. 14.

Până atunci, vă mai servim câteva informații :

Țările participante :

R.A.U., Argentina, Bolivia, Marea Britanie, R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. P. Chineză, R.P.D. Coreeană, Franța (trei trupe), R. D. Germană, R. F. Germană

(trei trupe), India, Italia, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Mongolă, R. P. Polonă (două trupe), Olanda, S.U.A. (două trupe), Suedia, R. P. Ungară, U.R.S.S. Din partea țării noastre participă Teatrul „Tân-dărică”, precum și teatrele de păpuși din Cluj, Timișoara, Craiova, Oradea.

Premii ce vor fi acordate :

— Marele Premiu al festivalului ;
— Premiul pentru idee și expresie artistică contemporană ;

— Premii pentru text dramatic, scenografie, regie, interpretare, muzică ;

— Premiul „Lucia Calomeri” pentru cel mai bun spectacol tradițional ;

— Premiul prezidiului UNIMA ;
— Premiul centrului român ITI ;

— Premiul orașului București.

Pînă la cunoștința personală cu eroii spectacolelor, pe cîțiva dintre ei îi prezentăm în fotografia în paginile de față.

Raporturile civilizate dintre oameni devin corolare ale existenței într-o societate ca a noastră, întemeiată pe principiile eticii comuniste. Îmi place nu o dată să observ, chiar în cartierul meu, plecînd de la fapte, uneori foarte mărunte, cît de adînc se înrădăcinează în viața de toate zilele acea minunată floare a solidarității, a interesului profund umar pentru soarta semenilor, a respectului și ajutorului reciproc.

Dar se mai întîmplă și altcum. În fața instanței de judecată se află două femei. Judecătorul încearcă să le împace.

— Nu mă împac ! — răspunde una, cu obraji roșii ca sfecla.
— He, grozavo ! — rostește cealaltă, palidă de minie și în același timp gravidă avansată.

Sînt colocatare într-un apartament. Folosesc același antreu. La ușa cutare, de uz comun, s-a stricat broasca. De la broască a pomit toată povestea.

— Tu ai stricat-o ! — a strigat una către cealaltă.

— Ba tu ! — a sunat răspunsul țipat.

— Mai și minți, ticăloaso !
— Ce-ai spus ? Ticăloasă ești tu !
Și nici una, nici două, s-a iscat o păruială în lege. S-au tras de păr, s-au zgîriat ca pisicile, și-au învinețit niscai părți ale obrazului. O dușmănie fără leac, exprimată în acostări și injurii zilnice, le-a adus pînă la urmă în fața tribunalului.

— Nu mă împac ! — decide prima.

— Grozavo ! — comentează sistit adversara gravidă.

Și tribunalul e nevoit să-și piardă timpul cu ascultarea și dezghiocarea faptelor din coaja multelor minciuni pregătite de acasă și tăvălite prin lacrimi pe cît de abundente pe atît de îndolnice.

Va să zică pentru o broască de la ușă — interminabila hăr-mălaie nedemnă și publică.

Un alt caz.

— Nu mă împac ! — răspunde un bărbat subțire ca un chibrit și cu ochii arzînd de febra miniei.

Celălalt pufăie pe nas, dar își păstrează deliberat o postură demnă.

Procesul lor se trage de la un balcon cu ghivece de flori. Din balconul celui dinții s-a scurs apa în balconul celui de-al doilea. Era vară, cer senin, trecători mulți în stradă. Și între cele două balcoane s-a încins o ceartă teribilă și un bombardament de invective prelungit pînă la miezul nopții.

Răgușiți, adversarii n-au abandonat lupta. Au solicitat serviciile avocaților și s-au chemat reciproc în judecată. Au pierdut pînă acum o multime de timp, au consumat nervi și bani. Se uită unul la altul cu străfulgerări neîmblînzite.

— Nu mă împac ! — zice unul, cu glas subțire, înțepat.

— Nu mă împac ! — adaugă celălalt, cu glas gros, amenințător.

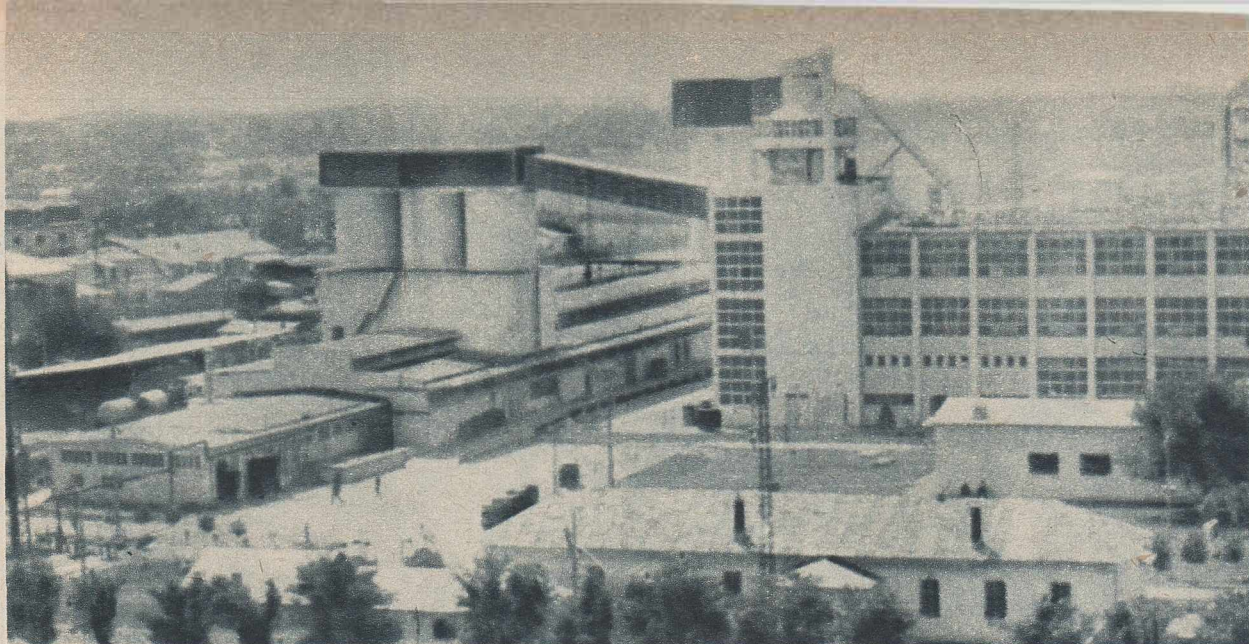
Și tribunalul își pierde timpul, ca și în primul caz, cu dezlegarea unui ghem de acuzații aruncate de la unul la altul cu virtuozități demne de o cauză mai bună.

Va să zică pentru niște apă scursă din ghivece de flori — întreg acest spectacol umilitor.

Cînd mă uit în jurul meu la marea creație de beton și mar-mură, și vis, la cartierele noi, multicolore, la magistratele de asfalt, la umitorul asalt al științei și artelor, la toată această mișcare înaintea și la această înno-bilare a materiei, la gestul multiplicat al muncii libere și la lumina mereu mai înaltă a cunoștințelor, cînd mă uit la cîntă frumusețe se naște zi de zi în jurul meu mă simt ispitit să trag la o parte pe cele două și pe cei doi — și pe alții de totul lor — și să-l întreb prietenește dar cu toată gravitatea :

— Nu vă e rușino ? !

„Dero”, citadela ploieșteană a detergenților.

DERO

O singură uzină poate înlocui producția a mii de hectare de teren cultivate cu floarea-soarelui și grăsimile unor nesfârșite turme de bovine.

Cum?

Prin înlocuirea „clasicului” săpun cu rivalul său modern: detergențul.

Curbele mereu ascendente ale consumului de săpun, în majoritatea țărilor globului, deci și cele ale producției corespunzătoare sînt o dovadă zdrobitoare: omul epocii moderne a ajuns să nu-și mai poată închipui cum i s-ar schimba modul de viață dacă săpunul — acest auxiliar indispensabil al vieții sale de toate zilele — ar dispărea la un moment dat. Pentru că, în lipsa acestui produs, omul ar trebui să-și revizuiască fundamental concepția despre ceea ce semnifică în general noțiunea de curățenie vestimentară și corporală. Fizic, chestiunea se reduce la un fenomen elementar: singure, fără adaosul unui agent intermediar, apa și grăsimile de orice fel nu pot fi amestecate. Agentul acesta este de regulă săpunul. Dar, după cum o atestă unele din ultimele cuceriri ale chimiei, nu numai el.

„DIMBU” SAU APA ȘIMBETEI

Ca să aibă cu ce se spăla în decursul unui întreg an, omenirii îi este necesară o cantitate de săpun la a cărei fabricare trebuie sacrificată producția de floarea-soarelui a peste 3 000 000

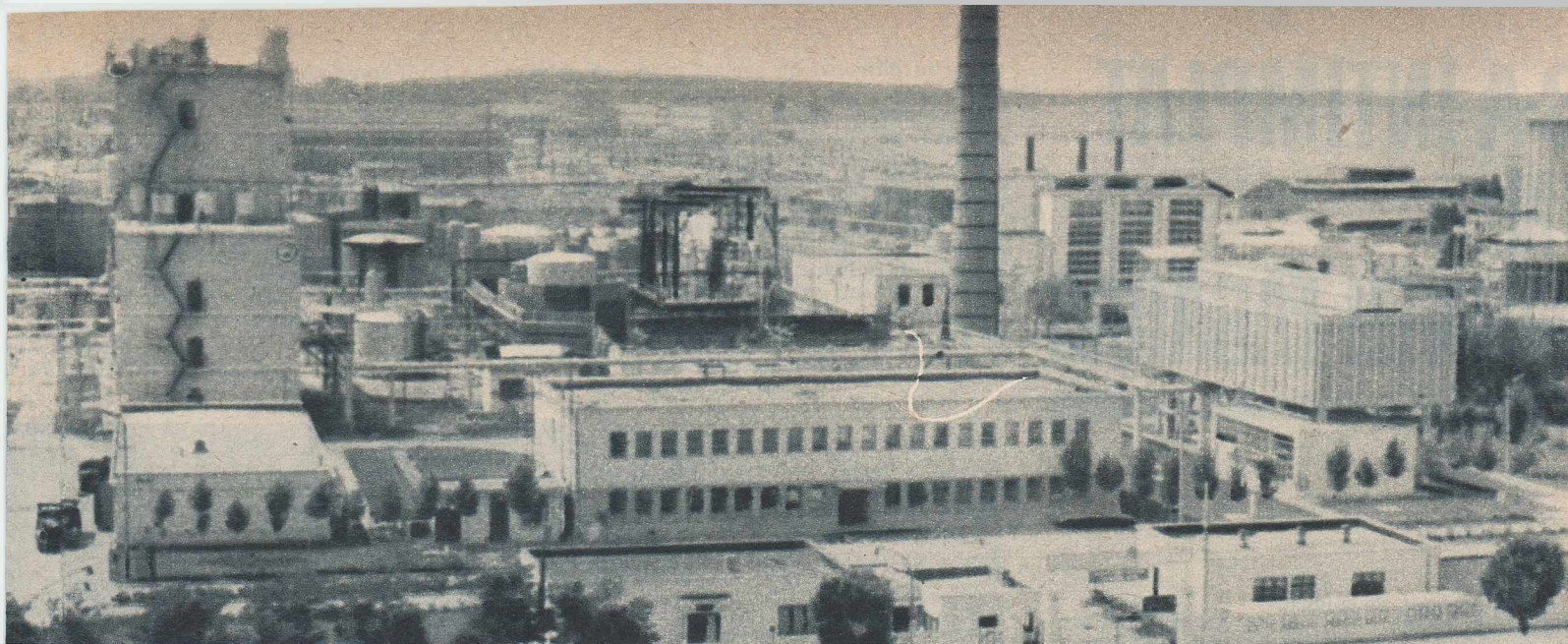
hectare de teren și grăsimea unui număr de 400 000 bovine. Aceasta înseamnă că o importantă rezervă de produse convertibile în alimente ar trebui afectată altei categorii de consum decît alimentației propriu-zise. Există însă un înlocuitor: petrolul. Acest prodigios izvor de substanțe chimice din care industria modernă extrage în prezent cîteva mii de compuși, unii de o mare valoare practică și economică, s-a dovedit în ultimele decenii capabil să preia și cerințele aprovizionării cu materii prime a industriei de săpun.

Prezența petrolului și a derivaților săi a modificat cu totul procesele tradiționale de preparare și însuși produsul a devenit altul. Se vorbește astăzi din ce în ce mai mult de detergenți. Ce sînt aceștia?

Aminăm definiția pentru a aminti cititorului un fapt legat în modul cel mai direct de problema în discuție. Cîndva, rîurile care străbăteau regiunile petrolifere purtau la vale o apă neagră, cu miros pătrunzător de păcură și țitei. Descotorosindu-se de reziduurile socotite nefolositoare, rafinările aruncau în apă o bună parte din bogăția pe care le-o ofereau cu dărnicie

adîncurile terestre, benzine, parafine, uleiuri. Petele negre-pămîntii pluteau pe sub sălcii carbonizate lichidînd pînă la mari distanțe nu numai broaștele și țînțarii, ci și peștii de orice fel. Un astfel de rîu a fost Dimbu, firava apă curgătoare care scaldă împrejurimile Ploieștiului. Aportul său de impurități se făcea simțit altădată pînă la confluența Prahovei cu Ialomița și chiar mai departe, spre vărsarea acesteia în Dunăre. Resturi evacuate pe Dimbu, li se spunea. Erau, de fapt, substanțe valoroase aruncate pe apa șimbetei.

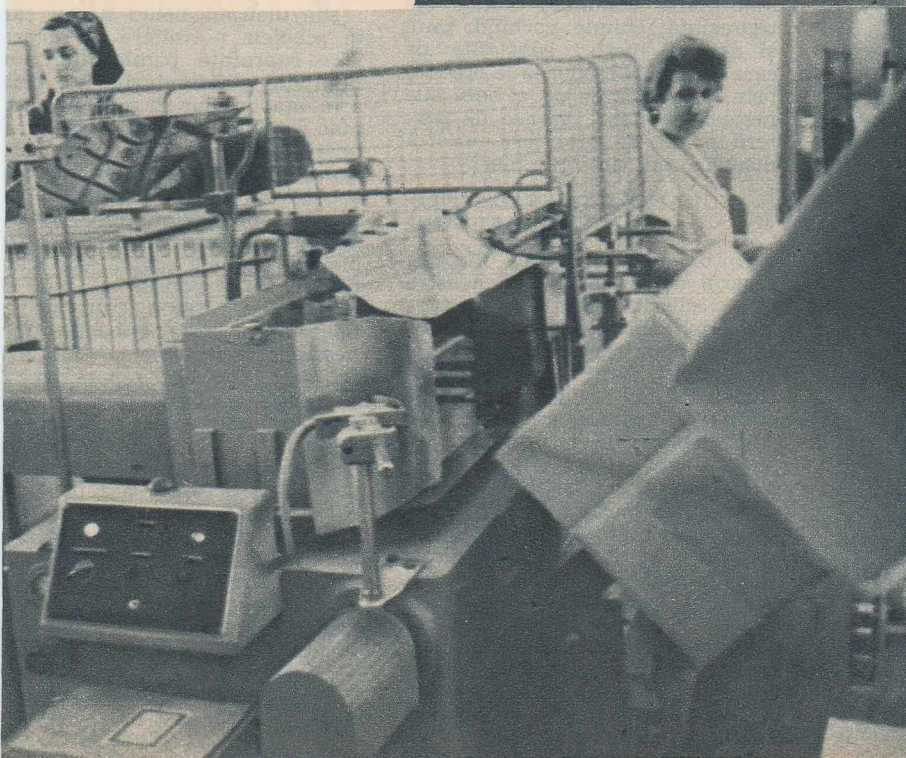
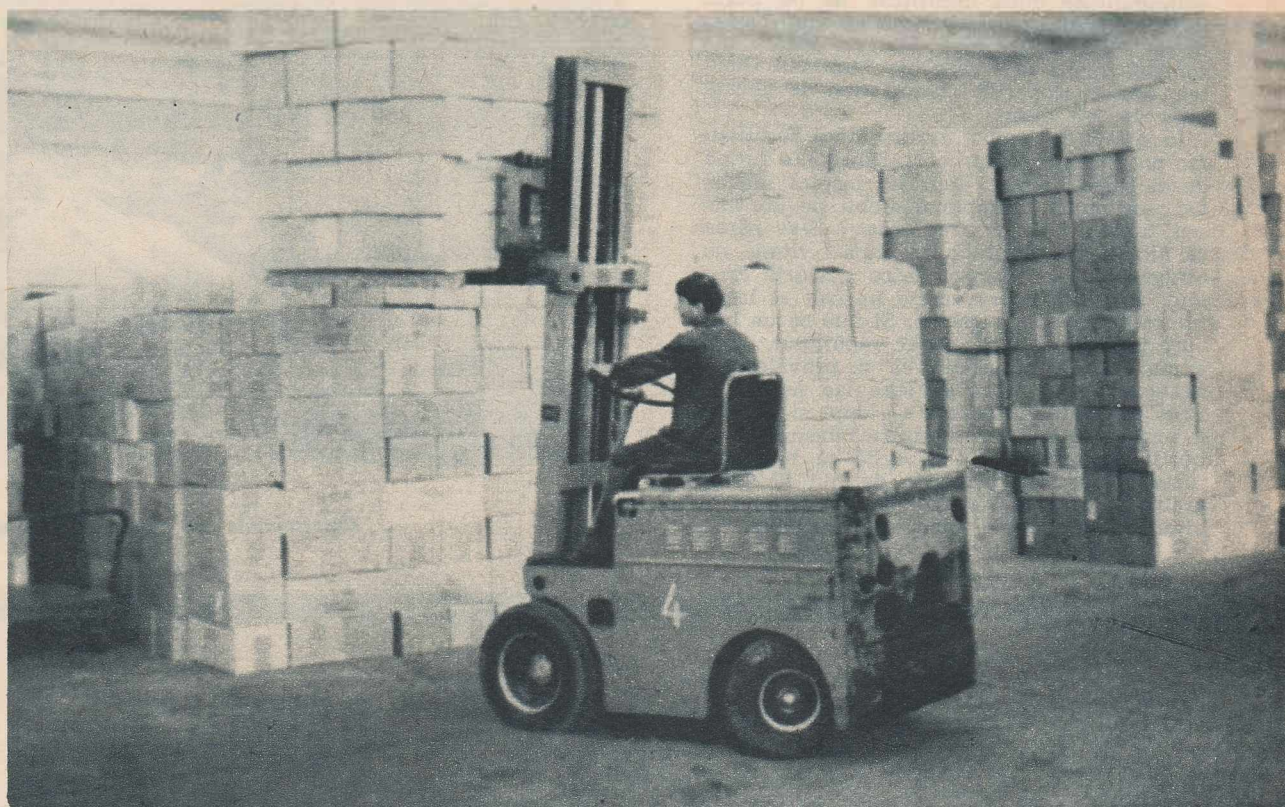
Sustrase irosirii prin aruncarea în rîuri (și nu numai pentru că impurificarea apelor constituie un delict pedepsit cu asprime de legile țării) unele din fracțiunile, nefolosite în trecut, care rezultă din distilarea țiteiului, înlocuiesc astăzi cu succes grăsimile animale și vegetale cerate de industria de săpun. Există o istorie o detergenților care începe, cum e și firesc, în laboratoare — în cazul detergenților ce se produc în țara noastră în laboratoarele ICECHIM — și continuă în cîteva uzine relativ nou înscrise în constelația petrochimiei românești. Despre una din

...este vom vorbi în continuare.
...te uzina „DERO” din Ploiești.

DETERGENȚII LA EI ACASĂ

Dacă am stropi cu apă conținutul silozului de produse finite uzinei ploieștene (ceea ce numai în imaginație se poate realiza) și am agita o vreme amestecul, ne-am putea oferi tabloul real al unei adevărate mări de omuză. În condițiile de uscăciune figurate în instalații, pulberea colorată ce se scurge prin tuburile silozului, alimentând la neîntrerupt o mașină care umple cutii în ritmul a 200 de cutii pe minut, nu-și trădează prin nimic calitățile. Sînt totuși cunoscute în țară și în străinătate binecunoscute oricui. Au fost cunoscute încă înainte de a fi înregistrat prima șarjă, după o serie de încercări la care noul produs fusese supus în laboratoarele Institutului de cercetări chimice din București—ICECHIM (autorii procedeului românesc, inginer St. Anastasiu și colaboratorii, au lucrat oțtva ani la stabilirea formulelor și tehnologiei de fabricație; procedeul elaborat de ei a fost brevetat și în străinătate).

▲ **Adevărați munți de asemenea cutii de detergenți în depozitul de produse finite.**

Pornindu-se de la benzina de cracare, un foarte ieftin amestec de hidrocarburi, în uzină se sintetizează, printr-un proces tehnologic continuu, alchil-acril-sulfonații, care prin amestec cu o serie de alcooli secundari sulfatați și cu unii ingrediente de natură să asigure culoarea, parfumul, spumarea etc. dau detergenții propriu-ziși. În turnurile argintii ale instalațiilor, în rezervoarele de amestec, în rețeaua de conducte și stații de pompare ce se supun comenzilor automate ale unei complexe aparaturii se nasc astfel în fiecare zi zeci de tone de pulbere spumoasă care nu numai că înlocuiește cu succes săpunul, dar prezintă o serie de calități în plus față de acesta. În funcție de întrebuințările cărora le sînt destinate (detergenții au o largă utilizare nu numai ca produs de larg consum, ci și în industrie, la degresarea recipientilor, la spălarea automobilelor etc.) produsele uzinei „DERO” pot fi întâlnite la rampa de încărcare în diverse feluri de ambalaje și sub

◀ **În ritmul a 200 de cutii pe minut, mașina de ambalat cîntărește și încarcă automat produsele uzinei.**

(Continuare în pag. 10)

S-A ÎNTÂMPLAT ÎN MUNȚII FĂGĂRAȘ

Zi de început de august. Căldură toridă, chiar și în Munții Făgăraș, la 2011 metri. Iezerul Avrig sclipește sub razele soarelui ca o adevărată nestemată a Carpaților, iar apa lui de cleștar ne desfată privirile. Stăm întinși pe malul lacului, odihnindu-ne după urcușurile de pe Surul și Budislavul. Doar priveliștea din partea opusă a lacului ne mai răcorește puțin: sub contraforturile stîncoase ale Muntelui Ciortea, apa e acoperită cu un strat de gheață gros de 2-3 metri.

În afară de grupul nostru, încă 6 turiști fac plajă în jurul unui cort. Dincolo, o turmă de oi paște liniștită. Peisajul inspiră liniște. Ce s-ar putea întâmpla deosebit pe un traseu turistic atât de frecventat? S-ar părea că nimic, dar deodată un răpăit ritmic ne atrage atenția: turma, pentru a scurta drumul, a pornit să traverseze un colț al lacului, trecînd peste o gheață. Și iată că un buibuit înfiorător pune capăt răpăitului. Fără a mai judeca, ne gândim că se prăvălește o avalanșă; dar o privire spre lac ne lămuirește numaidecît: gheața s-a rupt și o parte a turmei se află strînsă între blocurile prăbușite în apă. Lacul se agită ca bătut de furtună, răscolit de zecile de mii de kilograme de gheață. Privim încremeniți unul la altul, pentru ca în momentul următor să

tresărim pătrunși de același gând: să salvăm oile!

Unul dintre turiști, asigurat cu o coardă, coboară pe banchizele nestabile și alunecoase, fiind urmat apoi de alți doi tovarăși care, după eforturi deosebite, reușesc să scoată 103 oi din situația lor disperată. Numai două nu pot fi salvate, fiind strivite de blocurile de gheață. În tot timpul operațiunii de salvare cei trei oameni, precum și aceia care i-au asigurat, sînt amenințați de pericolul unei surpări, gheața fiind brăzdată de fisuri adînci. După ce este scoasă și ultima oaie, ne ștergem sudoarea de pe frunte

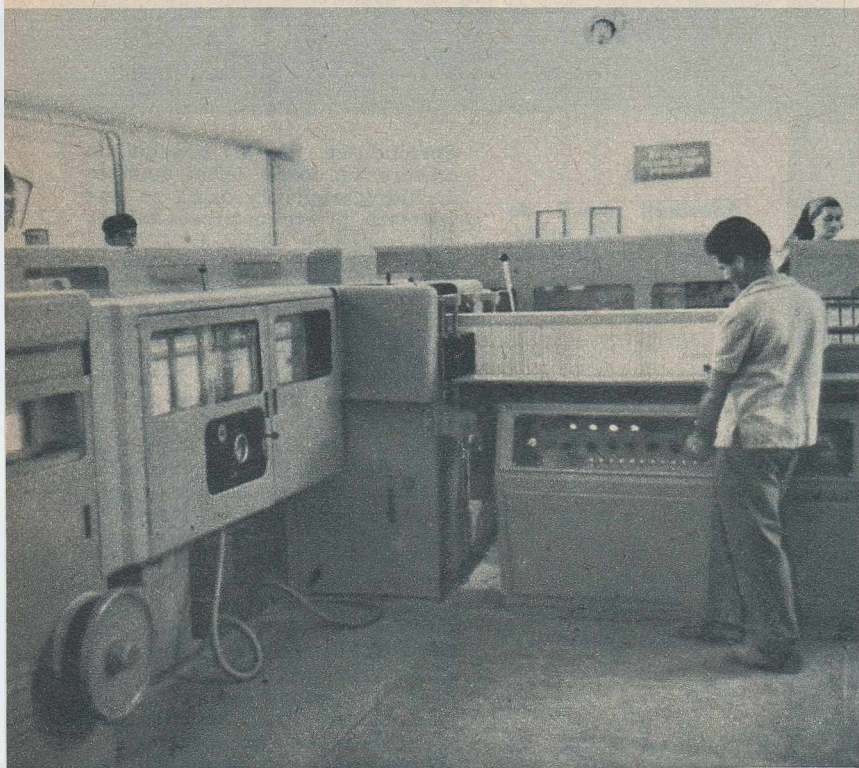
fiind convinși că am reușit să salvăm urubesc de valoare: turma este proprie Cooperativei agricole de producție din A

Apoi ne strîngem mîinile și după o scodihnă pornim din nou la drum — noi Negoiu, ceilalți în direcție opusă. Nu însă a-mi nota numele celor trei care au cel mai mare aport acestui frumos a colaborare spontană: Gavrilă Alăme Gheorghe Bădilă, muncitori la Fabrica sticlă din Avrig, Siegfried Mayerbù student din Sibiu.

Medard KEI
cercetător științific, Tg. J

Operațiunile de salvare a turmei de oi.

Automatizarea joacă un rol de prim ordin în industria detergenților. Întregul proces tehnologic se supune cu docilitate comenzilor transmise în instalații cu ajutorul unei complexe aparaturi.

DERO

(Urmare
din pag. 9)

mai multe denumiri. Totuși ele reprezintă, chimic vorbind, unul și același lucru: substanțe pe care industria modernă le creează prin valorificarea pe o bază superioară a unor rezerve de materii prime de care țara noastră dispune în cantități mari.

**ALBĂ-CA-ZĂPADA 1964:
16 641 TONE**

Aproximativ jumătate din necesarul de săpun al țării noastre este acoperit astăzi prin producția autohtonă de detergenți. Dacă în 1957 noua ramură a industriei chimice a livrat economiei naționale numai 131 tone substanță activă de spălare, anul trecut a fost înregistrată o producție de 16 641 tone. Se prevede în viitor o creștere și mai mare a acestei cifre, prin sporirea capacităților de producție ale uzinei ploieștene și ale altor întreprinderi similare. Astfel se asigură și în acest domeniu condițiile valorificării depline a rezervelor de materii prime petroliere, sarcină de mare importanță pusă în fața lucrătorilor din industria chimică de cel de-al IX-lea Congres al partidului.

Alba, detergentul atât de răs-

pîndit astăzi, va fi cu mult mai răspîndit mîine, căci noua ramură industrială care îl creează stă sub semnul unei rapide dezvoltări.

Din uleiosul lichid negru care în schelele petroliere se revarsă spre suprafața pămîntului, pornind din străfundurile lui, omul a învățat așadar să scoată nu numai combustibili, nu numai materii plastice, parfumuri și coloranți, ci și substanțele de care are nevoie pentru a întreține cu rătenia obiectelor din mediu apropiat. Putem economisi astfel uleiuri vegetale echivalente, caritativ, cu produsul a mii de hectare de teren cultivate cu floarea-soarelui și grăsimile ucr nesfîrșite turme de bovine. Astfel are loc și repunerea în circulație generală a unor așezate reziduuri care carboniză altădată vegetația de pe marginea rîurilor. Albă-ca-Zăpada, într-o nouă accepție a binecunoscutei metafore, pare să-și extindă efectul purificator și asupra apelor curgătoare ce străbat țînurile petrolifere.

Puritatea obiectelor din mediu nostru apropiat se naște în turnurile de argint ale uzinelor de detergenți.

Dar aceasta nu mai e o metaforă.

Radu NICOAR
Fotografiile autorului

TINERETE FĂRĂ BĂTRÎNETE ...

—CE E NOU ÎN GERIATRIE—

Așa își imaginau oamenii, în evul mediu, „fintina tinereții”. Bătrînii, ologii — unii dintre ei duși cu roaba — se îndreaptă spre fintina minunată. După „tratament”, ies întineriți: li se servesc oștețe (fără regim!), încep viața din nou...

Un calcul simplu arată că viața omului se oprește... la mijlocul ei. În adevăr, durata vieții noastre ar putea — și ar trebui — să fie de cinci ori mai lungă decât perioada de creștere. Deci: $5 \times 25 = 125$. Dar deocamdată obiectivul geriatriei este mai modest: să înțeleagă în profunzime cauzele îmbătrînirii, pentru a putea apoi acționa cu mai mare eficiență împotriva lor.

Cînd o celulă a organismului se divide și se formează două celule perfect asemănătoare „celulei materne”, ele sînt, din nou, la fel de tinere. S-ar părea, deci, că prin diviziune celulele corpului nostru întineresc și că, cel puțin din acest punct de vedere, ar trebui să rămînem veșnic tineri. Dar de ce apare atunci bătrînețea?

Oricît ar părea de curios, abordarea acestei pasionante probleme a devenit posibilă abia în ultimii ani, prin cercetarea modificărilor pe care le suferă organismele vii în „intimitatea” moleculelor proteice, adică a principiului material de construcție al organismelor animale și vegetale. Unele răspunsuri au fost date doar de puțină vreme.

DE CE ÎMBĂTRÎNIM?

Studiile biochimicilor din numeroase țări au arătat că pentru toate formele materiei vii există un mecanism comun de îmbătrînire, legat în primul rînd de modificări distructive ale proteine-

lor și ale acizilor nucleici. Cînd dintr-o celulă a organismului iau naștere, prin diviziune, două celule „fiice”, caracterele ereditare sînt transmise de la acidul dezoxiribonucleic (ADN) către acidul ribonucleic (ARN), care constituie un fel de tipar pe care se modelează moleculele de proteine. Cînd procesul de „fabricare” a proteinelor atinge un nivel maxim, concentrația acizilor nucleici (ADN și ARN) în celulă este cea mai mare. Acolo unde viața este mai activă, unde se petrec fenomene de creștere rapidă — respectiv în cursul sarcinii, în cursul dezvoltării embrionare și în cel al creșterii din copilărie — cantitatea de acizi nucleici crește în mod considerabil. În perioada de maturitate și de îmbătrînire, cînd procesele de creștere celulară se stabilizează sau se opresc, cantitatea de acizi nucleici (ADN și ARN) scade în mod corespunzător.

Micșorarea concentrației de acizi nucleici în celulă nu este însă singurul proces caracteristic fenomenului de îmbătrînire. O dată cu înaintarea

în vîrstă, la nivelul moleculei se produc „greșeli”, în sinteza proteinelor și a acizilor nucleici. Acumularea, cu vremea, a acestor „greșeli” de sinteză proteică constituie și ea una din cauzele cele mai importante ale îmbătrînirii.

Biologii consideră că organismul este capabil să se opună modificărilor moleculare nefavorabile, pînă la cînd factorii cu acțiune opusă și prelungind astfel durata vieții. „Cu timpul — scrie cercetătorul sovietic J. A. Medvedev — biologia va domina acești factori, dar în prezent este important să se studieze acțiunea lor. Principala orientare în această direcție trebuie s-o constituie studierea mecanismelor biologice ale acumulării și eliminării modificărilor moleculare”.

ÎN AJUTOR — STABILIZATORUL ELECTRONIC

Experimental s-a reușit încă de pe acum provocarea unei îmbătrîniri artificiale a organismu-

(Continuare în pag. 12)

NIMIC NU EPUIZEAZĂ ȘI NU DISTRUGE PE OM ATÎT CÎT INACTIVITATEA FIZICĂ ÎNDELUNGATĂ” (Aristotel).

TINERETE FĂRĂ BĂTRÎNETE ...

BĂTRÎNETEA, IATĂ UN S

Bătrînețea este considerată de obicei mai puțin fertilă din punct de vedere al creației și totuși se pot cita numeroși oameni remarcabili care până la sfârșitul vieții și-au menținut talentul și puterea lor de muncă, creînd opere nemuritoare.

Sofocle, care a trăit 90 de ani, a scris la vârsta de 75 de ani „Oedip rege”, iar la 89 de ani „Oedip la Colonna”. Tizian, care a murit de ciumă la 99 ani, și-a terminat faimosul tablou „Bătălia de la Lepanto” la 95 de ani, iar la 97 de ani a început să lucreze la capodopera sa „Coborirea de pe cruce”. Michelangelo a închis ochii la 89 de ani, creînd până în ultima clipă excepționale opere de sculptură și poezie. Celebrii pictori Tintoretto și Lorain au murit, în plină activitate creatoare, la 82 de ani. Corot a pictat una din capodoperele sale la vârsta de 80 de ani.

„Mari bătrîni” ai istoriei — mari creatori

Goethe avea 83 de ani cînd și-a încheiat opera monumentală — „Faust”. Verdi a scris opera „Othello” la 73 de ani, „Falstaff” la 80 și „Requiemul” la 85 de ani. Lev Tolstoi a murit la 82 de ani, scriînd până în ultimul an al vieții. La fel au scris până în ultima clipă Victor Hugo, mort

la 83 de ani, Voltaire, care a trăit 84 de ani, Corneille și Ibsen (78), Bernard Shaw (94) și mulți alți maeștri ai condeiului.

Galilei depășise vârsta de 70 de ani cînd a descoperit mișcarea de rotație a Pămîntului în jurul Soarelui. Edison, care a decedat la 84 de ani, a făcut descoperiri importante în domeniul electrotehnicii pînă în ultimele luni de viață. I. P. Pavlov se afla în plină energie creatoare cînd a murit, la 86 de ani, din cauza unei infecții. Mulți alți savanți celebri au lucrat pînă la vârste înaintate. Darwin a trăit 73 de ani, Newton — 90, Einstein — 76; toți au muncit și au produs opere pînă în ultimii ani ai vieții.

S-ar mai putea desigur vorbi despre „mari bătrîni” în viață: Casals, Picasso și cîți alții.

Să fie oare bătrînețea „vârsta de aur”?

Autoportret atribuit lui Leonardo da Vinci

lui sub acțiunea radiațiilor ionizante, care determină apariția unui număr sporit de „greșeli” în sinteza proteinelor și a acizilor nucleici.

Legate de înțelegerea mai profundă a procesului de îmbătrînire, se profilează și unele noi „direcții de atac”. Astfel, în Franța, profesorul Pullman, directorul Institutului de chimie fizică de la Universitatea din Paris, a comunicat o metodă ingenioasă de „întinerire” la nivelul moleculei. Savantul francez a demonstrat, prin experiențe pe șoareci, că se poate acționa cu ajutorul unui stabilizator electronic asupra acizilor nucleici existenți în celule și ale căror modificări sînt socotite, după cum am văzut, ca stînd la baza fizico-chimică a procesului de îmbătrînire.

Cum se explică, în principiu, acțiunea stabilizatorului electronic?

Cercetările efectuate asupra acizilor nucleici au dovedit că cea mai importantă dintre reacțiile survenite în cadrul procesului de îmbătrînire constă în modificarea orbitei unicului electron din atomul de hidrogen care intră în compoziția acestor acizi.

Profesorul Pullman consideră că schimbarea „echilibrului” acestui atom, aflat cam la jumătatea catenei acidului nucleic, este responsabilă pentru alterările celulare caracteristice organismului bătrîn. Prin intermediul stabilizatorului electronic el a restabilit echilibrul molecular, astfel încît viața animalelor de experiență a fost prelungită de la 14 luni la 18 luni, adică nu mai mult de o pătrime. Și acesta nu este decît începutul!

UN „ARSENAL” COMPLEX

Îmbătrînirea organismului apare astfel ca o consecință a modificărilor cantitative și mai ales calitative ale proteinelor, fiind legată de stingerea proceselor de înnoire și de elaborare a acestor substanțe.

În producerea acestor modificări intervin și numeroase alte mecanisme complexe. S-a stabilit astfel că, o dată cu vârsta, scade concentrația unor microelemente de mare valoare biologică, cum sînt cuprul, cobaltul, nichelul, manganul, zincul, molibdenul, care își execută influența a-

supra proceselor vitale din organism. Modificări profunde suferă și metabolismul vitaminelor și legătură cu vârsta, precum și starea funcțională a sistemului endocrin și nervos.

Prin intervenția asupra acestor factori s-au obținut în ultimii ani succese încurajatoare. Geriatria dispune astăzi de un arsenal bogat de substanțe: vitaminele A, B₂, B₁₂, C, E, F, PP, microelementele (fier, iod, calciu, fosfor, cupru etc. aminoacizii (lizină, metionină), substanțe lipotropice (betaină, colină, inozită), în fine, diferiți hormoni și fermenți.

„Omul poate să trăiască pînă la o sută de ani. Noi înșine, prin necumpătarea noastră, prin felul nostru de trai, printr-o atitudine nesocotită față de propriul nostru organism reducem acest termen normal pînă la cifre mult mai mici” (I. P. Pavlov).

ROMÂNIA — geografia vîrstelor

- Harta gerontologică a Republicii Socialiste România
- Femeile trăiesc mai mult decît bărbații
- Un indicator sintetic al creșterii nivelului de trai: evoluția duratei medii a vieții

Putem trăi mai mult? Se pot urmări și stabili influențele factorilor economico-sociali și naturali foarte complecși care intervin în prelungirea duratei vieții? Pe linia acestor preocupări cercetătorii dr. Al. Ciucă, R. Cresin și dr. V. Jucovschi, de la Institutul de geriatrie, au alcătuit Harta gerontologică a Republicii Socialiste România, care prezintă răspîndirea longevivilor pe teritoriul țării noastre. Materialul de bază pentru hartă și studiul explicativ însoțitor provin din interpretarea datelor statistice pe o perioadă mai lungă de timp și din anchetele medicosociale efectuate pe teren. Harta are în vedere dis-

tribuirea geografică a persoanelor de vîrstă înaintată, de 80 de ani și peste. Proportia acestora variază de la regiune la regiune, între 3 și 18 la mie de locuitori, media pe țară fiind de 6,4 la mie. Densitatea cea mai mare se observă în raioanele Arad, Lugoj, Bozovici din Banat, în regiunile Brașov și Mureș-Autonomă Maghiară. Exceptînd nordul regiunii Banat, este vorba de ținuturi de altitudine mai mare, cuprînzînd dealurile și zonele subcarpatice, cu o bogată vegetație. Alimentația în aceste părți ale țării se caracterizează printr-un consum mai mare de proteine de origine animală și de grăsimi.

Bătrîni în vîrstă de peste 95 de ani se găsesc totuși mai mulți... în alte zone ale țării — în Delta, în Vrancea.

Numărul persoanelor de o sută de ani și peste e de aproape 500 în întreaga țară.

Cu privire la raportul între sexe, s-a putut face observația că în majoritatea raioanelor țării populația longevivă feminină depășește cu mult pe cea masculină: în proporția de 160 la sută. În sudul țării, la un bărbat longeviv revin trei femei. Doar pe o arie redusă în nord-vest, în Oas și în raionul Cimpeni raportul este favorabil bărbatilor. Aceste deosebiri în repartiția inegală pe

sexe sînt legate de o serie de factori complecși, biologici și socio-economici care influențează diferit mortalitatea pe sexe. Menționăm că în România, ca și în toate țările europene, printre cauzele importante de deces întreaga populație și special la cea vîrstnică numără bolile cardiavasculare.

Cercetătorii au prezentat pe harta gerontologică și raportul dintre populația tină (0-14 ani) și cea vîrstnică (peste 60 de ani) pe regiuni. Astfel, în regiunile din nord și est țării predomină populația tină, în cele din centrul și din sud raportul tinerilor este aproape egal iar în regiunile din vest

„OMUL MĂNINCĂ PENTRU CA SĂ TRĂIASCĂ, NU TRĂIEȘTE CA SĂ MĂNINCE” (Socrate)

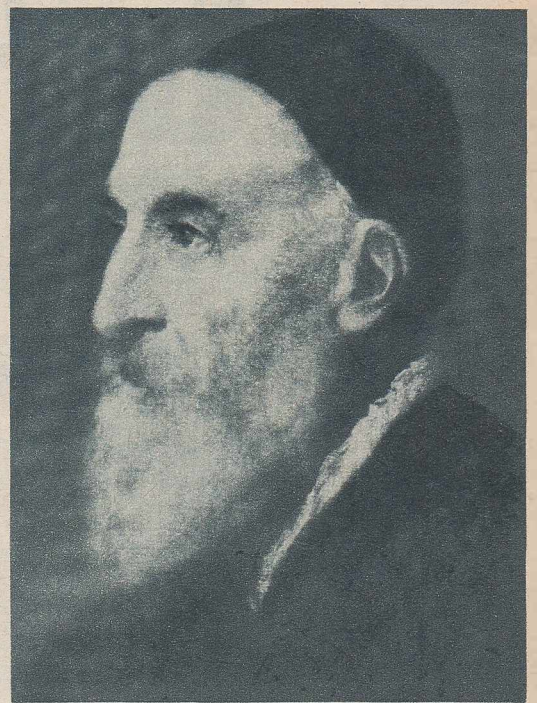
ARE I-A PREOCUPAT PE CEI MAI CELEBRI ARTIȘTI PLASTICI AI LUMII

Moise, celebra statuie a lui Michelangelo, aflată la Roma.

Platon. Detaliu al frescei „Școala din Atena”, de Rafael.

Autoportretul lui Tizian.

O contribuție însemnată la dezvoltarea geriatriei a adus-o și o aduce școala românească prin elaborarea unei terapii complexe bazate în primul rând pe preparatul Gerovital H3.

„În cercetările noastre experimentale — ne-a declarat profesor dr. Ana Aslan, directoarea Institutului de geriatrie din București — creind în laborator distrofii (tulburări de nutriție) ale țesuturilor, ca și în cazurile de arterioscleroză, s-a constatat că un tratament profilactic cu Gerovital H3 dă rezultate pozitive. Gerovitalul H3 acționează la nivelul celular atât pe membrana celulară cât și asupra metabolismului intracelular.

La grupul de bătrâni tratați la institut timp de 13 ani «speranța de viață» a crescut cu 20%, neînregistrându-se tulburări psihice accentuate, demență senilă ori infarct miocardic, iar mortalitatea grupului tratat a fost de 4,1% față de 16% la martori. Experimental, pe animale tratate cu Gerovital durata vieții s-a prelungit cu 16 până la 21%. Această creștere a duratei vieții s-a înregistrat și la descendenții netratați!

unde de aproape 60 de ani natalitatea se menține la un nivel mai scăzut, se observă că proporția bătrânilor depășește intrucâtva pe cea a tinerilor. Nu mai puțin interesantă este evoluția duratei medii a vieții: în perioada 1909-1912 ea era de 40 de ani, în 1938 de 45 de ani, iar în 1963 de 68,3 ani. Din aceste date rezultă că în decurs de 28 de ani — între 1910 și 1938 — durata medie de viață a crescut cu 5 ani, iar în următorii 25 de ani a sporit cu aproape 23,3 ani. Ea este mai ridicată decât media pe țară în regiunile Brașov, Banat, orașul București, și mai scăzută în

regiunile Dobrogea, Iași, Suceava. Durata medie de viață reprezintă, după cum se știe, un indicator sintetic care reflectă creșterea bunăstării populației. Harta gerontologică, cunoașterea aprofundată a complexului de factori care intervin în longevitate — afirmă autorii — vor permite elaborarea unor măsuri pentru eliminarea factorilor negativi care influențează durata vieții și promovarea celor pozitivi.

Lucrarea cercetătorilor noștri a trezit interes și peste hotare, ea fiind reprodusă de reviste de specialitate din diferite țări.

În literatura medicală străină s-au publicat până în prezent aproximativ 300 de articole asupra «terapii române», și peste 85% confirmă rezultatele noastre. Când autorii au aplicat metoda întrebându-i nu procaina (novocaina), ci produsul românesc Gerovital H3, confirmările (în S.U.A. și Italia de pildă) au fost și mai numeroase — sublinia tovarășa prof. dr. Aslan. Astfel de confirmări au fost desemnate, mai recent, de revistele americane de specialitate „The Gerontologist” (septembrie 1963) și „Geriatrics” (ianuarie 1964).

O PROFILAXIE A ÎMBĂTRÎNIRII? DA!

Desigur, rezultatele cele mai noi obținute de geriatrie — dintre care unele, rezultate din pătrunderea în intimitatea proceselor moleculare, le-am amintit mai sus — ca și continuarea cercetărilor și experimentării unor medicamente cu Gerovital H3 nu trebuie să ne facă să uităm însemnătatea primordială a unor tratamente „clasice”. Căci nu există pilule-minune care singure să asigure o tinerețe fără bătrânețe, mai exact o viață activă până la adânci bătrâneți (peste o sută de ani!).

„Lupta pentru prelungirea vieții umane — sublinia tovarășa profesor dr. Aslan — apare legată în primul rând de profilaxia arteriosclerozei, a reumatismului distrofic, a obezității și a diabetului. În perioada «critică», între 45 și 50 de ani, se produc modificări metabolice care conduc mai frecvent la aceste boli, împotriva cărora este necesară aplicarea cu strictețe a unor măsuri de dietă și igienă. Desigur, se impun și tratamente de prevenire a acestor tulburări de nutriție, care accelerează apariția fenomenului de îmbătrânire.

Dintre toxice, tutunul, alcoolul (în special alcoolurile tari) duc la leziuni ale celulelor nervoase care, pierzându-și echilibrul normal funcțional, grăbesc apariția bătrâneții.

Datele cunoscute privind importanța nutriției asupra funcțiilor organismului, valoarea pozitivă a exercițiului fizic, precum și a altor factori influențând procesul de îmbătrânire fac posibilă abordarea pe un plan larg a ceea ce am putea numi astăzi profilaxia îmbătrânirii”.

Dr. Em. ROMAN

NOU..., NOU..., NOU...

S-A DESCOPERIT ÎN FICAT...

Oamenii de știință norvegieni Pierre Laland și Ons Dediken au descoperit în ficat o nouă substanță organică. Denumită provizoriu „Urgociton”, ea pare să aibă o importanță hotărâtoare pentru regenerarea unor procese vitale în organism.

O STATISTICĂ INTERESANTĂ

Recent în Uniunea Sovietică s-a organizat o anchetă printre 40 000 locuitori ai țării ajunși la o vîrstă înaintată. Iată cîteva din datele culese: majoritatea celor care au răspuns la anchetă au avut profesii legate de munca fizică (dintre bătrînii de peste 80 de ani, majoritatea erau agricultori). Nici unul nu și-a schimbat profesia, toți au început să muncească din fragedă tinerețe, continuînd o activitate relativ susținută pînă la adînci bătrîneți. În general toți au un stagiul de muncă de mai bine de 60 de ani.

În ce privește regimul alimentar, acesta a fost în majoritatea cazurilor variat, dar s-a caracterizat prin cumpătare și evitarea exceselor de alcool și tutun.

În sfîrșit, majoritatea celor care au răspuns la anchetă au familii numeroase. Aproape toți s-au căsătorit de tineri și au numeroși copii.

CUM STAȚI CU COLAGENULI

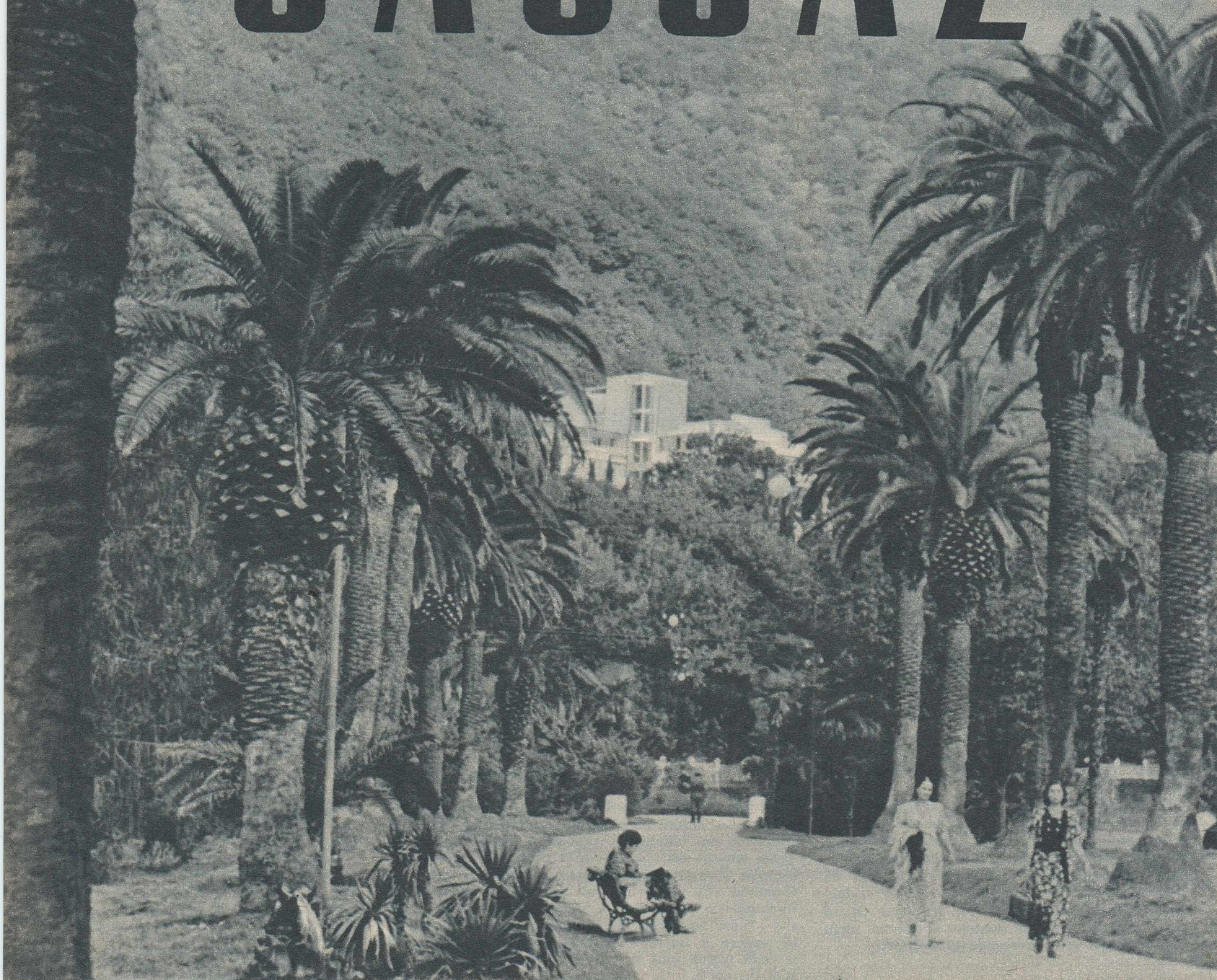
Savantul elvețian Verzar a publicat nu demult rezultatele studiilor întreprinse la Institutul de gerontologie experimentală din Băle asupra colagenului, o proteină care reprezintă 40% din substanțele proteice ale organismului.

Modificarea colagenului constituie, după profesorul Verzar, unul din testele cele mai fidele pentru depistarea îmbătrînirii în faza cea mai precoce. În stadiul avansat, „îmbătrînirea” colagenului se traduce, de pildă, prin rigiditatea articulațiilor și aspectul pergamentos al pielii.

Cercetări privind biochimia colagenului au demonstrat existența unor substanțe care determină această modificare a colagenului. Se lucrează în prezent la găsirea unui „antidot” care să permită evitarea îmbătrînirii premature, cel puțin pentru unul din constituenții cei mai importanți din țesuturile organismului.

„CEL MAI PERICULOS DUȘMAN PENTRU BĂTRÎN ESTE BUCĂTARUL BUN” (proverb arab).

CAUCAZ

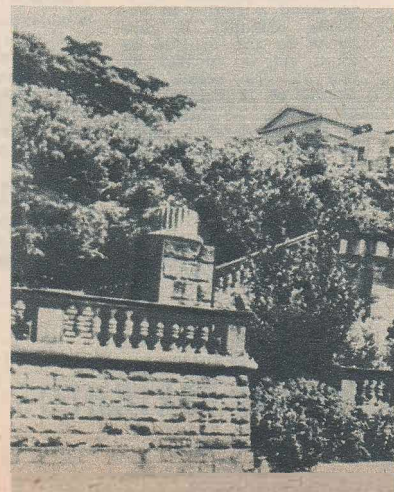
IZVOARE DE SĂNĂTATE

Caucazul îi dezvăluie călătorului un întreg șirag de stațiuni climatice pitite printre crestele semețe, răsfirate de-a lungul văilor sau pe litoralul estic al Mării Negre.

Borjomi este situată pe valea râului Kura, la 150 kilometri de Tbilisi. Faima stațiunii se datorește apelor minerale, cele mai cunoscute și apreciate din întreaga Uniune Sovietică, atât ca ape de cură, cât și ca ape de masă. Aici există șapte izvoare cu un debit de 250 000 litri pe zi. Stația de îmbuteliere, care expediază zilnic în întreaga Uniune Sovietică circa 300 000 de sticle, este departe de a satisface cerințele. În prezent se construiește o

altă instalație, cu o capacitate de 200 000 000 de sticle pe an.

Thaltubo, stațiune cu un nume atât de exotic pentru urechile noastre, se află în Gruzia apuseană, nu departe de Kutaisi, într-un fund de căldare montană. Legenda spune că vitejii luptători ai țarinei Tamara veneau să-și lecuiască rănilor, scăldându-se în apele de aici. Izvoarele de la Thaltubo dau ape termale gazoase, cu o puternică emanație de radium, conținând azot, cripton, xenon și apă grea. Ape atât de radioactive și cu o eficiență terapeutică atât de mare mai există în Europa — după cum ne-au spus medicii de aici —

Pe teme culinare

Așezînd o salată cu puțină *maioneză*, gospodinele nu-și pun în treabă de unde se cunoaște rețeta de preparare a acestui sos. E interesant că maioneza își trădează originea prin însăși denumirea sa, care este o denumire geografică. Bucătăria franceză a pus în circulație termenul *mayonnaise* încă de acum două sute de ani, totuși nu francezii dețin patentarea rețetei. Au învățat-o și ei de la alții, și iată în ce împrejurare: în anul 1757 trupele franceze pun stăpînire pe un port din Insulele Baleare, numit Port Mahon. O armată poate cuceri nu numai orașe și bogății, dar și... rețete. De la locuitorii Port Mahonului au aflat soldații lui Richelieu că anumite mîncăruri sînt mult mai gustoase dacă le adaugi un sos preparat din ou frecat cu untdelemn și zeamă de lămîie. Cum i se putea spune acestui sos altfel decît „sos mahonez”, în franțuzește *saucе mayonnaise*?

Dacă explicațiile date despre originea cuvîntului *maioneză* vor fi socotite de cititorii binevoitori ca constructive, în schimb povestea *aspicului* e cam dezagreabilă, ba chiar te trec fiorii! Cuvîntul francez *aspic* se referă inițial la o specie de viperă (înruddit cu acesta e termenul nostru *aspidă*, „șarpe veninos”). De aici se trage expresia *froid comme un aspic*, adică „rece ca o viperă”. Bucătăria franceză au avut ciudata idee să aplice acest epitet mîncărilor de carne cu garnitură de gelatină, servite foarte reci. „Rece ca gheață” mai merge, dar „rece ca o viperă” trebuie să recunoașterii că nu e o reclamă care să stimuleze apetitul! Totuși francezii nu s-au speriat, iar cei care nu cunosc istoria cuvîntului *aspic* se sperie cu atît mai puțin de acest nume.

Sorîn STATI

VERIFICAȚI-VA CUNOȘTINȚELEI

- 1) Care braț al Dunării este cel mai mare ca lungime și debit?
a) Chilia; b) Sulina; c) Sf. Gheorghe.
- 2) Care oraș din țara noastră este situat la cea mai mare altitudine (1 000,66 m)?
a) Cîmpulung Moldovenesc; b) Predeal; c) Miercurea Ciuc.
- 3) Care scriitor român a fost bei (guvernator) al Insulei Samos?
a) Vasile Alecsandri; b) Nicolae Milescu; c) Ion Ghica.
- 4) Unde se află „polul frigului” din țara noastră?
a) Vîrf Negoiu (Făgăraș); b) Vîrf Pietrosul (Căliman); c) Vîrf Omul (Bucegi).
- 5) Cîte poezii intitulate *scrisori* a scris Mihail Eminescu?
a) Patru; b) cinci; c) șase.
- 6) Care dintre conducătorii răscoalei populare din 1784 din Transilvania se numea în realitate Vasile Ursu Nicola?
a) Horia; b) Cloșca; c) Crișan.
- 7) Despre care pictor a scris Alexandru Vlahuță o carte?
a) Theodor Aman; b) Nicolae Grigorescu; c) Ion Andreescu.
- 8) Cu care soi de porumb a fost însămințată în 1965 întreaga suprafață de pămînt afectată culturii porumbului în țara noastră?
a) Hibrid dublu; b) ICAR 54; c) galben timpuriu.
- 9) Care domn al Moldovei a fost membru al Academiei din Berlin?
a) Dimitrie Cantemir; b) Vasile Lupu; c) Grigore Ghica.
- 10) Unde se află cel mai mare șantier naval din țara noastră?
a) Constanța; b) Brăila; c) Galați.
- 11) Cine este fondatorul Grădinii botanice din București?
a) Grigore Antipa; b) Dimitrie Brînză; c) Dimitrie Voinov.
- 12) Care medic român este autorul primului tratat de bacteriologie din lume (scris în colaborare cu savantul francez A. V. Cornil, în 1885)?
a) Dr. Ion Cantacuzino; b) dr. Ștefan Sîncă; c) dr. Victor Babeș.

Răspunsuri:

1-12: c-11; c-10; b-9; b-8; b-7; b-6; b-5; b-4; c-3; c-2; b-1

numai la Baden-Baden, în Germania occidentală.

Soci, celebra stațiune balneoclimaterică, este cel mai important centru de odihnă și sănătate din întreaga Uniune Sovietică.

Conducătorii orașului spun că singura lui industrie este „industria sănătății”. De fapt „Marele Soci”, care se întinde de-a lungul litoralului pe o distanță de 145 km, este alcătuit din patru localități, reunite acum din punct de vedere administrativ: Adler — în care se află aeroportul și baza de aprovizionare a întregului complex balnear — Hosta, Soci și Lazarevskoe. Clima este subtropicală. Termometrul nu coboară niciodată sub zero grade. Pe malul mării, palmierii își leagă frunzele enorme, ca niște mîini cu degetele rășchirate. După cum ne-a spus Leonid Finarov, medicul șef al Consiliului sanatoriilor, această capitală balneară a Uniunii Sovietice primește în fiecare an un milion și jumătate de oameni. De sănătatea lor se ocupă nu mai puțin de 2 000 de medici. Cele circa o sută de sanatorii dispun în prezent de 45 000 de locuri. Pînă în 1970 numărul locurilor va crește la 80 000, în urma construirii de noi și mari complexe sanatoriale. Se construiește și un mare hotel pentru turiști străini.

Prin așezarea ei, stațiunea Soci permite un tratament complex de o eficacitate deosebită, în care se folosesc muntele, marea și „mațesta”. În limba cerkezilor „mațesta” înseamnă „apă de foc”, denumită astfel de localnici pentru că apele „mațesta” înroșesc pielea. Ele conțin pînă la 70 la sută hidrogen sulfurat liber, precum și metan, azot, acid carbonic, acid salicilic, sodiu, potasiu — în total 32 de elemente chimice și compuși, printre care și săruri de radium, fiind un factor terapeutic prețios în bolile cardiovasculare, de nervi, de piele și ginecologice. Paralel cu băile de „mațesta” se aplică și alte tratamente — fizioterapie, gimnastică medicală, alimentație dietetică — se folosesc factorii climatici specifici.

Soci este un oraș cu o singură stradă. Sanatoriile, adevărate palate, sînt cocoțate pe coastă, multe dintre ele legate direct de plajă prin tuneluri. O șosea cu sute de serpentine urcă pînă în vîrf Muntelui Ahum, la 667 de metri. De aici pornesc treptele un turn construit în stil roman, din blocuri de piatră, înalt de 30 de metri. De sus, de pe terasa cu creneluri, se deschide minunata panoramă a creștelor Caucazului, cu piscurile lui veșnic acoperite cu omăt.

Alte renumite stațiuni ale Caucazului, Kislovodsk, Essentuki, Jeleznovodsk, Piatigorsk, se află în partea de nord, în regiunea Stavropol. Toate patru sînt grupate într-un perimetru restrîns, la altitudini variînd între 500 și 1 000 de metri. Și aici natura a fost darnică: se exploatează zilnic 77 de surse de apă, cu

un debit de 6 000 000 litri, precum și nămolul depus pe fundul lacului sărat Tambukan. Dintre apele Caucazului de nord cea mai cunoscută și mai valoroasă este „narzanul”, bogată în bioxid de carbon, mineralizată, conținînd ioni activi de fier, cupru, argint, mangan, iod, brom, radon, acid fosforic și acid boric. Izvorul principal, unde „narzanul” iese singur la suprafață, este cunoscut de peste 120 de ani.

Am vizitat la Piatigorsk sanatoriul „Lastocika” (Rîndunica). În timpul curei, care durează 26 de zile, bolnavii urmează un tratament intens și complex. Medicii dispun de cel mai modern aparat. Dar „Lastocika” nu este numai un sanatoriu, ci și un centru de cercetări științifice în domeniul balneologiei, unde se pun la punct noi metode de tratament și unde somitățile medicale, ca profesorii Vișnevski, Mesalkin, Sliapoverski vin adeseori să împărtășească medicilor de aici din experiența lor.

Alături de sanatoriile sindicatelor sau de cele ale unor instituții și întreprinderi, se găsesc la Piatigorsk și sanatorii construite de colhozuri pentru membrii lor. În perioada cînd m-am aflat acolo a fost inaugurat sanatoriul „Runo” (Lîna) — construit de un bogat colhoz crescător de oi din regiunea Rostov.

La Kislovodsk am vizitat sanatoriul „Ordjonikidze”, înălțat din inițiativa lui Sergo Ordjonikidze pentru muncitorii metalurgiști, la o altitudine de 940 metri deasupra nivelului mării. Pe lîngă metodele obișnuite de tratare a bolilor de inimă, aici se aplică o metodă originală constînd în urcușuri dozate, pe munte. Au fost marcate mai multe cărări pe diferite distanțe și cu diferite înghiuri de înclinație pentru antrenarea cordului. Pe aceste cărări, bolnavii fac zilnic plimbări, potrivit prescripțiilor medicilor.

Cele patru stațiuni din Caucazul de nord se dezvoltă an de an, conform unui plan aprobat de guvernul Federației ruse. Pînă în 1970 capacitatea de cazare a sanatoriilor va crește cu încă 2 500 de paturi, iar cea a caselor de odihnă cu încă 10 778 locuri. Se vor construi noi policlinici. La Kislovodsk se va ridica un nou pavilion de băi cu 140 de cabine, la Piatigorsk — un mare centru pentru tratamentul cu radon și unul pentru băi de nămol cu 150 de cabine, la Jeleznovodsk și Essentuki — noi pavilioane de băi, astfel încît în 1970 vor putea veni aici pentru tratament balnear 200 000 de persoane.

Perlele Caucazului, cu izvoarele lor de sănătate, sînt locuri de odihnă și tratament pentru masele largi, iar în anii ce vin ele vor putea primi din ce în ce mai mulți oaspeți, oameni ai muncii din toate colțurile Uniunii Sovietice.

SILVIU PODINĂ

Moscova, septembrie 1965

Caucazul își dezvoltă frumusețile...

Unul din sanatoriile balneare din Soci (stînga, jos).

Kislovodsk, sursa vestitelor ape minerale (dreapta, jos).

Un oțtat de ușurare străbate sala. Pe ecran mult îndrăgitul erou a izbutit să se salveze din flăcări, viu și nevătămat. Doar câteva pete de funingine, o zgîrietură artistic imitată de machior ne amintesc de cumplita încețare cu dușmanii și cu focul. Dar ne-a făcut să credem pînă într-atît în ea, încît am tremurat pentru viața lui și — de ce n-am mărturisii-o? — pentru cea a interpretului, fie că-i zice John Wayne sau Yull Brynner, Jean Marais sau Jean-Paul Belmondo.

O parte din admirația pe care publicul o poartă vedetelor favorite se întemeiază în adevăr nu pe calitățile lor actoricești, ci pe virtuțile lor fizice, pe iscusința și curajul cu care înfruntă riscurile aventurii. Identificarea cu eroul de pe ecran continuă și după apariția cuvîntului „sfîrșit” și se fixează în mod curent asupra persoanei interpretului. Și azi, ca și odinioară, primejdia prin care trece eroul e resimțită în sălile obscure ca un risc real.

Nu vrem să alterăm plăcerea spectatorilor cu vreo încercare de a demonta trucurile cinematografice: în filmul de aventuri, procentul de risc eliminat prin trucaje este minim. O cădere de pe cal nu poate

fi „sugerată” decît printr-o adevărată cădere de pe cal, și, pentru a fi convingătoare, o lovitură de pumn trebuie să fie resimțită de ajuns de dureros de cel ce o primește. Pericolul există. Numai că cel ce și-l asumă nu este întotdeauna vedeta. Ar fi într-adevăr greu ca un actor să-și poată însuși pregătirea fizică și tehnică pretinsă de isprăvile prevăzute în diversele roluri. Ar fi prea riscant să se expună unui pericol de accidentare o vedetă scump plătită și a cărei absență ar condamna la inactivitate o echipă înfragă de artiști și tehnicieni.

De aceea în cinematografiile cu tradiție mai îndelungată în filmul de aventuri s-a creat un corp de... profesioniști ai riscului. Prin curajul și experiența lor ei reduc la minimum pericolul de accidentare. Cu rare excepții — dintre care cea mai strălucită este Jean Marais, rutinat spadasin, călăreț și acrobat — actorii de cinema din toată lumea nu se sfiesc să recurgă la serviciile calificate ale așa-numiților „stuntmeni” (în țările anglo-saxone) sau „cascadeurs” (în Franța). Un reportaj și o serie de declarații reproduse din paginile revistei italiene „L'Europeo” ne introduc în lumea „stuntmen”-ilor americani.

NU TREMURATI PENTRU! VEDETE!

Li se zice „stuntmeni” — adică oamenii riscului. Sînt figuranții cu vocația pericolului, cei care se substituie actorilor profesioniști atunci cînd în filmele „western” se dezlănțuie scandalul în fața teighelei „saloon”-ului, cei cărora li se sparg scaunele în cap, care cad de pe cai, se rostogolesc printre pietre, sar din diligențe, se prăbușesc de pe zidurile fortărețelor, luptă cu focul, sînt legați de cozile cailor și trîși prin taberele indienilor, sînt spînzurați cu capul în jos, sînt biciuiți și torturați. Pe scurt, sînt „cei ce primesc palmele”, în cel mai popular dintre spectacolele moderne, filmul „western”.

Sînt aleși dintre oamenii cu mușchii puternici și spinarea solidă, care au practicat toate sporturile și mai ales fotbalul american, unul dintre cele mai violente din lume. Performanțele lor, bazate pe coordonare și precizie, merg deseori dincolo de simulare: nu e totul previzibil atunci cînd cineva se aruncă de pe un cal ce galopează cu cincizeci de kilometri pe oră și nu e totdeauna posibil să se repare urmările unui plonjon prost executat.

Mai toți au oasele rupte, dar caută să se refacă iute, pentru că nimeni nu-i plătește cînd zac la pat. Sînt plătiți... cu bucată: o sumă fixă pentru fiecare căzătură, plus sporul determinat de dificultatea și gradul de periclitare al isprăvii. Dacă greșesc și scena trebuie refilmată, nu primesc nici o centimă în plus.

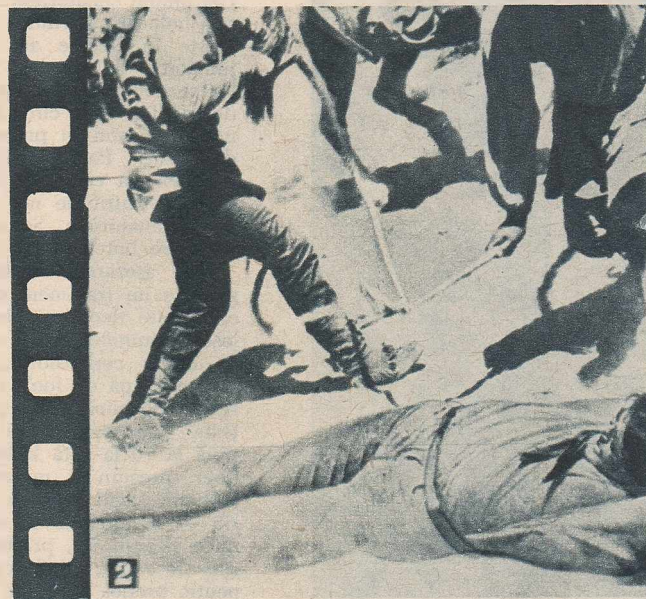
Cînd totul merge însă bine, riscul rentează. 1.000 de dolari pe minut ca să fie trîși de un cal în galop. O cădere simplă de pe cal se plătește cu 200 de dolari, o cădere cu cal cu tot aduce 250 de dolari. Un stuntman de calificare medie poate cîștiga pînă la 2.000 de dolari într-o zi „bună”!

Chuck Roberson, unul dintre cei mai căutați și experți stuntmeni, a cîștigat într-o singură zi peste 3.000 de dolari.

Asociația americană a stuntmenilor numără circa 100 de membri. Ei își poartă fracturile ca pe niște decorații cîștigate în campanii glorioase. Un regizor vestit spunea că de la un western la altul se schimbă numai caii. În realitate caii sînt printre puținele lucruri care nu se schimbă. Stuntmenii au cai ascultători, dresați cu răbdare, care știu să facă de toate; știu cum să se comporte cînd răsună o împușcătură sau cînd se aude apropiindu-se șarja „brigăzii a șaptea”. Stuntmenii își poartă calul de la un film la altul, nu-l vînd și rareori îl închiriază. Calul este un tovarăș de muncă și o garanție de siguranță. Fiecare dintre acești profesioniști ai riscului își are superstițiile sale și toți au polițe de asigurare, pentru care plătesc rate importante.

„SUPERSTIȚIOȘII CAD MAI BINE”

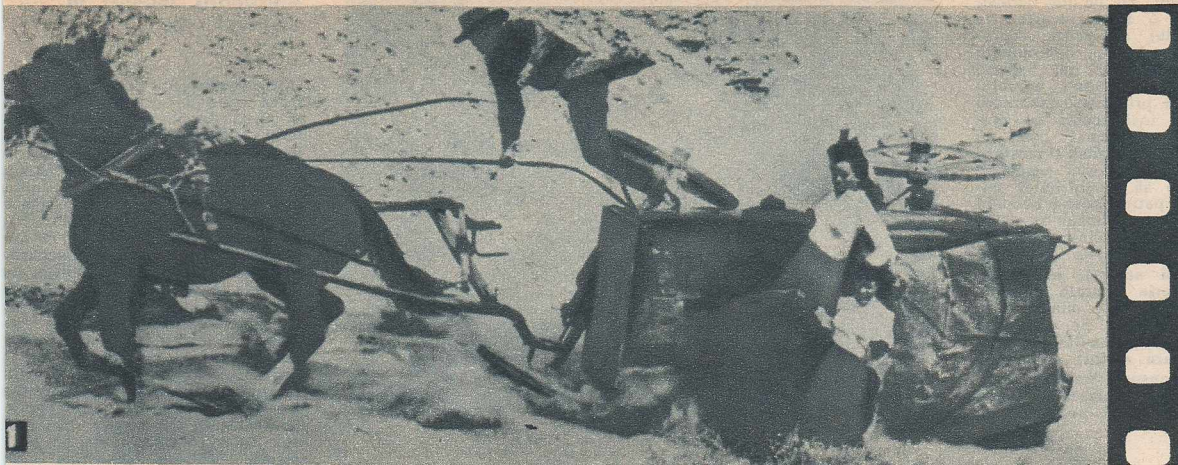
„Cred că numele meu este cunoscut mai mult sportivilor decît spectatorilor de cinema. Mă numesc Dean Smith și am fost campion la suta de metri. Am primit și o medalie de aur pentru ștafeta la Olimpiada din 1956 de la Melbourne. Am jucat și fotbal american care — se știe — nu e un joc pentru domnișoare. La un moment dat, știindu-mă puternic, sprinten și iute, m-am gîndit că aș putea să lucrez foarte bine în cinema ca stuntman. Sînt înalt de 1,80 m și cîntăresc 75 kg: statura cea mai indicată pentru a mă putea substitui celor mai mulți dintre actorii care joacă roluri de cow-boy. Mă țin bine și în șă, deoarece m-am născut la o fermă, am crescut printre cai și am participat la nenumărate întreceri de

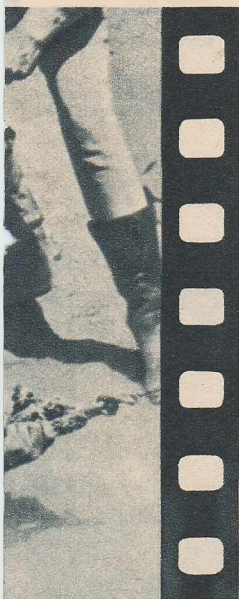
COPERTA NOASTRĂ

Cunoscuta actriță italiană Sophia Loren care, la cel de-al IV-lea Festival Internațional al filmului de la Moscova, a obținut premiul celei mai bune interpretări feminine pentru rolul principal din filmul „Cășătorie în stil italian”.

- 1 Secvență dramatică tipică pentru western. Deși totul a fost în prealabil calculat, căzând din căruța trasă de cal în mare viteză actorii vor avea de înfruntat o situație neprevăzută și se vor alege cu câteva vinătăi.
- 2 „A fost apoi o scenă în care eram legat de un cal în galop. Am fost trîrit circa 30 de metri. Terenul nu era prea bun și, în ciuda căptușellor, n-am putut evita câteva jupuituri”.
- 3 „Nu e totul previzibil cînd cineva se aruncă de pe un cal ce galopează cu 50 de kilometri pe oră”.
- 4 „Eu sînt cel care cade de pe cal cu cuțitul în mînă. A trebuit să-mi coordonez fiecare mișcare cu cea a actorului Jim Brown, care ar fi trebuit să mă lovească cu patul puștii: adică să mă năpustesc asupra lui acoperindu-l aproape, să mă opresc tocmai în momentul prevăzut... să cad de pe cal în aparență nemîșcat, în timp ce, de fapt, mă pregăteam pentru contactul cu pămîntul”.
- 5 „Contrar aparențelor, căderea de pe cal e mai grea decît căderea cu cal”.

arunci de pe cal sau de pe un acoperiș. Lucrul cel mai greu este să cazi în direcția în care aleargă calul. În plus, trebuie să alegi momentul potrivit pentru a te desprinde din șa, pentru a învinge tendința de a rămîne agățat de cal, tendința de a țî-l lua drept scut în cădere. Se cere un oarecare antrenament, puțin curaj și multă experiență. Nenorocirea cea mai mare care ți se poate întîmpla este să te accidentezi în cădere, astfel că în timp ce ești la pămînt, incapabil de a te mișca, ceilalți să vină peste tine și să te calce în picioare.

E o muncă grea, care cere mobilitate și atenție. Dacă stuntmanul greșește o scenă și trebuie să o repete, nu e plătit: sîntem plătiți numai pentru scenele reușite. Eu mi-am făcut practica în „rodeo”. Am început să particip la aceste curse de cînd aveam 15 ani. O dată am schiopătat 6 luni și deseori a trebuit să-mi întrerup activitatea din pricina fracturilor. Sînt superstițios, întocmai ca mai toți cei ce fac această meserie. Nu suport o pălărie pe pat. Adevseri mă lovesc în cădere. Dar mă scol și nu chem medicul. Știu însă cînd lovitura e serioasă și

fața aparatului de filmat. În ultimele filme am efectuat în medie 20-25 de căzături. La început eram întotdeauna puțin îngrijorat. Acum e ca și cum aș-bea un pahar cu apă. Îmi cunosc meseria. Viteza calului poate fi reglată după felul și dificultatea exercițiului. În filmul «Cei patru din Texas» am executat o căzătură în timp ce calul alerga cu 50 pe oră (o viteză destul de frumușică!). Am efectuat un zbor splendid, de vreo doisprezece metri. Iar calul, după ce a căzut, s-a mai rostogolit pe pămînt încă vreo 5 m. Totuși cred că viteza ideală a calului pentru ca să cazi bine și cu siguranță este de circa 25 kilometri pe oră.

În timpul carierei mele mi-am fracturat o gleznă, brațele, sîra spinării, o mînă și citeva degete. Dar nu sufăr cine știe ce. Mă mai necăjește doar o incheietură atunci cînd se schimbă vremea. Mi-am fracturat-o în timp ce filmam cu John Wayne. Eu îl du-blam și trebuia să mă prăbușesc de pe coasta unei fortificații. John Wayne mă privea de sus (la propriu!). M-am aruncat cu calul, dar n-am reușit să mă pun la

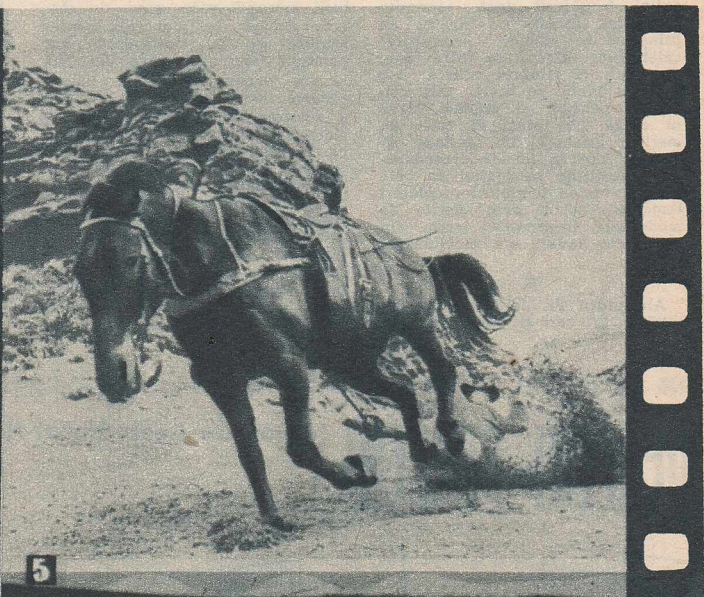
DE LA 12 M SE CADE FOARTE BINE

„Tatăl meu a lucrat în cinematografie, tot ca stuntman și de la el am învățat primele trucuri. Trebuie să adaug însă că astăzi meseria aceasta s-a perfecționat mult, nimic nu mai este lăsat la voia întîmplării. Mă numesc Ben Dobbins și am lucrat în peste 200 filme pentru cinema sau televiziune. Sînt specialist în căderi de la înălțime: cad de la 10-12 m așa cum puțini dintre colegii mei știu s-o facă. Totuși, recunosc că este mai periculos să cazi de pe cal. Într-o căzătură normală, chiar de la înălțimi considerabile, totul depinde de incusință și de pregătire, în timp ce în căderea de pe cal există întotdeauna un risc neprevăzut, legat de comportarea animalului. E o muncă ce pretinde o concentrare maximă și în care nu ți-e permis să greșești. Trebuie să acționezi cu o precizie absolută, să faci totul cu îndemnare și naturalețe și să-ți sincronizezi propria acțiune cu cea a altora. Una din fotografiile reproduse în această pagină reprezintă o scenă dintr-unul din filmele la care am participat. Eu sînt cel care cade de pe cal cu cuțitul în

în western. La «Rio Conchos» a trebuit să înfrunt situații oarecum noi pentru un stuntman. Trebuia să lupt în flăcări. M-am dus atunci să cer sfaturi unor pompieri. Aceștia mi-au sugerat citeva lucruri mărunte, banale în aparență, în realitate însă indispensabile pentru a realiza scena în bune condiții. Am aflat, de exemplu, că în mijlocul flăcărilor nu ai voie să respiri pe gură și trebuie să-ți menții o salviație abundentă. Dacă respiri pe gură, căldura îți arde plămîinii. Regizorul Gordon Douglas a stat de vorbă cu mine înainte de filmare. Mi-a spus să fac un anumit semn dacă mă simt în primejdie: mi-ar fi venit în ajutor cineva care stătea cu stîngătorul la îndemînă. Dar totul a mers bine.

A fost apoi o scenă în care eram legat de un cal în galop... Străbăteam un nor de praf, în mijlocul căruia n-am reușit să disting decît citeva fețe de indieni și o fișie de cer. Am fost trîrit circa 30 de metri. Terenul nu era prea bine nivelat și, în ciuda căptușellor, n-am putut evita citeva jupuituri.

Cred că la căzăturile de pe cal

La început calul se opune, firește. Trebuie să ai răbdare ca să-l înveți să se plece într-o parte sub greutatea călărețului, să se lase în voie, să ridice picioarele și totul în așa fel încît să nu-și facă vreun rău. După vreo lună de asemenea dresură se pot obține oarecare rezultate. După cîteva ani calul face tot ce i se cere”.

„LLOYDS” PLĂTEȘTE OASELE RUPE

„Am 26 de ani, mă numesc Jack Coffey. Lucrez ca dublură din 1959 și am executat căzături pentru vreo 250-300 de personaje. În această muncă trebuie în primul rînd să nu-ți fie teamă, să nu ezii cînd e momentul să te

atunci nu mă mișc și aștept targa. Sîntem cu toții asigurați la «Lloyds» din Londra. Dar avem și compania noastră de asigurare, «Independent Life».”

O MÎNĂ RUPTĂ PENTRU JOHN WAYNE

„Numele meu este Chuck Roberson. Sînt de 16 ani în meserie. Munca îmi place și m-am hotărît s-o fac din ziua în care m-am săturat să mai fiu polițist. Am un cal minunat, care știe să facă orice la perfecție. Totul se desfășoară automat. Se alege locul căderii și eu îl pregătesc cum se cuvine. Calul ăștia al meu se numește Cocaine. Cu el am căzut de cel puțin 500 de ori — mă refer la căzăturile executate în

adăpost, să cad destul de departe de animal. Calul a venit peste mine. Pot să spun că scena a fost foarte realistă. Altă dată mi s-a întîmplat să cadă peste mine Rod Cameron și mi-a rupt nasul. A doua oară nasul mi-a fost rupt de un alt stuntman; atunci mi-am pierdut și cîteva dinți.

Am în grajd opt cai, cinci pursinge și trei mînji. Cînd sînt angajat pentru vreun film, vin mai totdeauna împreună cu cailor mei. Alteori îi închiriez numai. Consider cea mai frumoasă performanță a mea cea din «Taras Bulba». Și acolo eram tot cu Cocaine. Trebuia să mă prăbușesc de-a lungul unei coaste accidentate. Am realizat 15 căderi, una mai frumoasă decît cealaltă”.

mînă. A trebuit să-mi coordonez fiecare mișcare cu cea a actorului Jim Brown, care ar fi trebuit să mă lovească cu patul puștii: adică să mă năpustesc asupra lui, acoperindu-l aproape, să mă opresc tocmai în momentul prevăzut, fără să se observe că am întrerupt acțiunea, să mă pregătesc pentru reacția adversarului, să încasez lovitura, să cad de pe cal în aparență nemîșcat, în timp ce, de fapt, mă pregăteam pentru contactul cu pămîntul, în așa fel încît să nu-mi rup gîtul. Și toate acestea numai în răstimpul citorva secunde”.

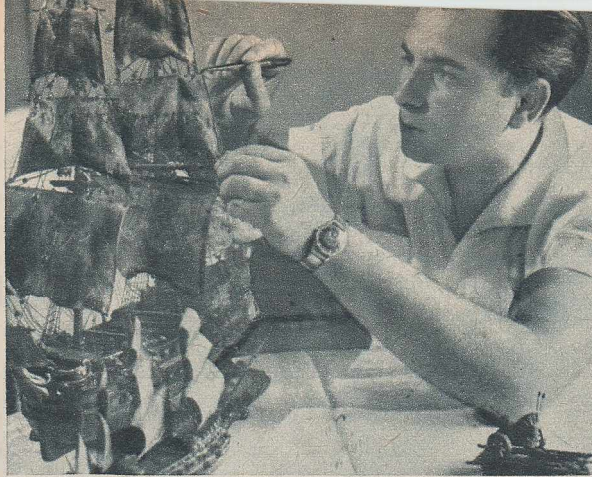
CÎND RISCUL CĂLĂTOREȘTE CU DILIGENȚĂ

„Mă numesc Jim Burk, dublez mulți actori renumiți care joacă

viteza cu care se aleargă nu are prea mare însemnătate. Totul depinde de cal. Calul meu preferat se numește Detonator. Este evaluat la o sumă uriașă, dar pentru mine nu are preț. Cea mai bună realizare a mea a fost, cred, cea din «Alamo» cu John Wayne. Am executat patru căderi de pe cal și două de pe zidul unei fortărețe. În timpul căderilor de pe zid mă prăbușeam de la o înălțime de trei metri și jumătate. În acest sens cea mai valoroasă performanță pe care am văzut-o a fost cea a lui Bear Hutkins, în «Fort Apache». Trebuia să urmăresc o diligență, să se arunce de pe cal și să intre prin ferestruică. Dacă nu nimerea ferestruica, risca să se omoare”.

lecția, scoțind, cu un gest delicat, de bijutier, o mică jucărie de lemn. Obiectul, cât palma, reproduce la o scară bine determinată modelul, reconstituit pe temelul unor solide argumente arheologice, al unei primitive ambarcații neolitice. A fost scobit cu ajutorul flăcării, întocmai cum se presupune că procedau și meșterii navaliști din preistoria omenirii. Lemnul pare să fi înfrunțat milenii, deși patina care-l acoperă nu este decât un banal strat de vopsea. Primim explicații :

— E cea mai veche piesă reprezentată în această, hai să-i spunem, istorie figurată a marinei. E construită de mine. Ar fi trebuit, poate, să fie precedată de modelul bușteanului simplu, nefasonat, care a fost cel dintâi mijloc de transport nautic folosit de om. Dar am preferat să încep cu ceva care să necesite un

◀ Alexandru Jelenici în atelierul său.

intregească cu noi modele. Că largă serie de ambarcații cu vele și rame din cele care au cucerit ierat Mediterana acum două milenii, umplind acest leagăn a civilizației antice cu freamătu legendarelor bătaii ori cu febra pașnică, a schimburilor comerciale, își are reprezentări în miniaturile din vitrine. Fiecare piesă stă pe un suport, sugestiv ales, în care pot fi distinse în semnele adecvate ale apartenenței navei la popor și la epocă. Iată și înfricoșătorul drakkar viking, cu capul de dragon dăltăit la prova, cu vela sa drept unghiulară în dungi albe și roșii reproducind întocmai relieva unei asemenea ambarcații descoperite la Gokstad (Norvegia) în 1880 sau pe cea reprezentată pe o tapiserie de la catedrala de Bayeux. Scuturile de aramă, cît monedă de cinci bani, prinse pe marginea bordajului, au fost corfecționate anul trecut — ca întregul model, de altfel. Totuși ele par să fi fost scoase din mare după multe secole. Suportul : un scut, un topor, un co wiking.

Și așa mai departe. Închinînd o bună parte din timpul său liber pasiunii de navc

METAMORFOZA UNEI PASIUNI

Predilecție juvenilă pentru exercițiul, totdeauna pasionant, al călătoriei, cu gândul, pe mările și oceanele planetei? Desigur. Dar nu numai atât. Visînd să cutureiere lumea, băiețandrul de doisprezece ani se lăsa furat de farmecul mirificelor peisaje glaciare ale Antarcticii, al ținuturilor aride din Asia și Africa presărate cu celebre urme ale unor civilizații străvechi, al paradisurilor vegetale din Oceania, al multor alte îndepărtate tărîmuri care atrag, cu irezistibilă forță, pe cel ce le descoperă pentru prima dată în cartea de geografie și pe filele policrome ale atlaselor. După 23 de ani, pasiunea aceasta nu s-a diminuat cîtusi de puțin. A suferit însă anumite schimbări. Incețul cu incecet au prins să se adune „amintirile” călătoriilor întreprinse între timp, cu toate că tînărul acesta n-a fost niciodată pe mare, nici măcar ca pasager al vreunei nave în cursă. Și totuși el este un marinar priceput. Un marinar căruia îi sînt la fel de binecunoscute condițiile navigației cu vele de pe vremea temerarilor călători fenicieni, ca și cele oferite de modernele bastimente ieșite din șantierul navale ale secolului al XX-lea.

★
Alexandru Fr. Jelenici deschide vitrina în care-și păstrează co-

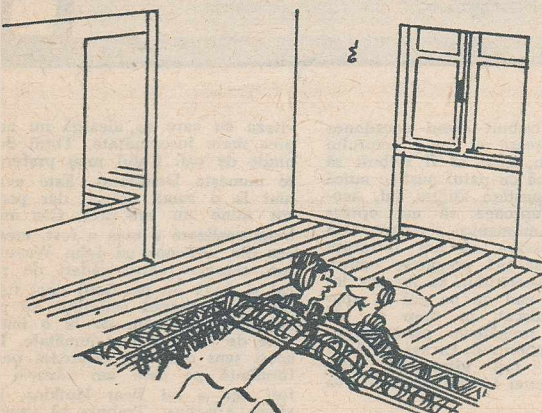
aport mai mare din partea mea. Priviți suportul machetei. În el figurează, reduse, cîteva unelte de epocă : sulita și toporul de silex, înfășurate într-o piele de leopard („pielea de leopard” e un petec de pînză colorat corespunzător, prins cu gumă de lipit pe două „oase de mamut” minuscule, confecționate din plexiglas). Următoarea, în ordinea vechimii : „guffa” arabă, un coș călăfătuț, care mai poate fi întîlnit încă și astăzi pe unele riuri din Asia Mică. Scara reducției e aceeași ca la pirogă...

Deocamdată, nimic deosebit. Pînă la asirieni și fenicieni istoria marinei nu oferă prea mari dificultăți aceluia ce vrea s-o reconstituie prin machete de nave. Afară doar de cazul cînd se dă tenta de vechi, care cere iscusința de a aplica tratamente complexe cu acizi și cu fum, ori cu ceară și vopseluri special alese.

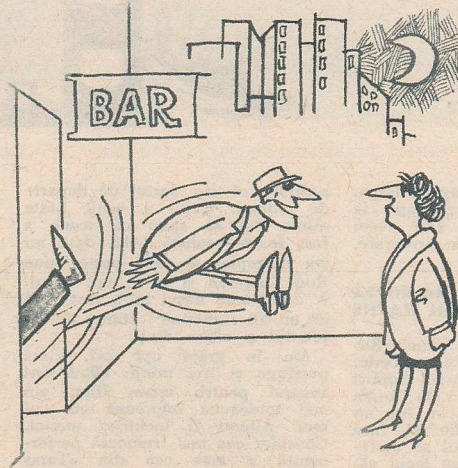
Dar arta navigației a progresat. Au fost inventate, între timp, pluta cu burdufuri, specifică culturii mesopotamice, nava de război asiriană, de tipul celei reprezentate pe un basoreliev din palatul Senherib (secolul VII î.e.n.), trirema ateniană, galera romană. Reproducerea în machete a acestora devine anevoioasă. Se ridicau dificultăți de documentare care cereau, spre a fi învinse, eforturi de erudit. În biblioteca lui Alexandru Jelenici documentele s-au adunat, treptat, completîndu-se an de an cu lucrări noi, printre care unele rarități în bibliografia de specialitate. Le-a cercetat amănunțit, a făcut desene, studii, măsurători minuțioase. Pe urmă a scos uneltele din sertar și colecția a început să se

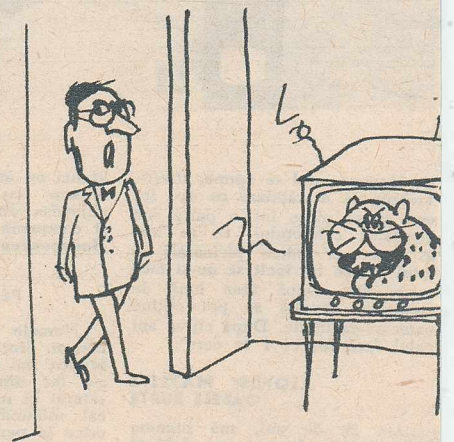
PERECHI-PERECHI (umor de peste hotare)

— De cînd s-a măritat fata noastră, s-a schimbat ceva în casă...

— Tocmai voiam să vin și eu acasă...

— Vin îndată, iubito !...

modelist, Alexandru Jelenici a devenit un bun cunosător al istoriei navigației. Acum îl interesează, printre altele, configurația vestitei caraveli Santa Maria, nava-amiral a expediției lui Columb, pe care intenționează s-o adauge colecției sale, împreună cu celelalte două corăbii care au luat parte la descoperirea Americii (Nina și Pinta). Mai are încă de lucru la modelul marelui alian englez Great Harry, reconstituit după un tablou de Hans Jolbein; macheta care poate fi ăzută, încă de pe acum, reprezintă galionul așa cum arăta la 1553, înainte de a fi pierit într-un incendiu, după ce, într-o existență de circa 38 de ani, susținuse o înșură bătălie navală, înfruntându-l pe rivalul său francez mai mare (se pare) Grande François. Iar trebuie să definitiveze urcele bătililor la care a luat parte nava de linie suedeză maranthe, construită cam pe la 1700, fostă navă-amiral în bătălia din Golful Finic dintre Carol al II-lea al Suediei și Carol cel Mare. Aceste urme sînt loviturile de tun (cit o gămie de ac) cu arginile „carbonizate”, în vele în bordaje. Nici ornamentele ogate în material auriu nu vor cruțate. Macheta trebuie să respecte întocmai ideea autorului și să a redă cît mai fidel posibil mîinutele de epocă. Cît despre modelele unor nave ai noi, cum ar fi cele de pe sfîrșitul secolului trecut sau din secolul nostru (printre care sînt și cea a crucișătorului

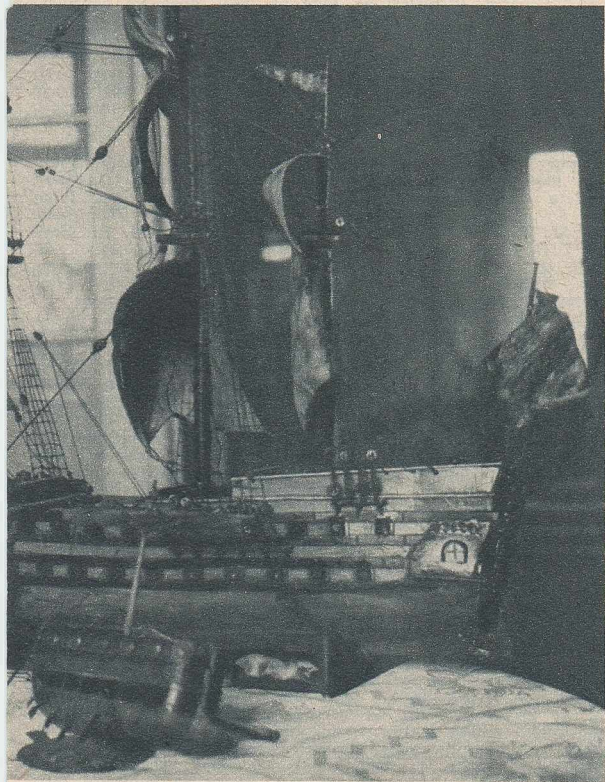
„Alaska”, aparținînd S.U.A., scufundat la Pearl Harbour de către flota japoneză în 1941), acestea apar așa cum arată de regulă un vas abia lansat la apă într-un șantier naval: noi, strălucitoare, cu vopseaua lucind în reflexele albastrii ale apei. La unele dintre ele s-au adăugat motoare veritabile (de dimensiuni liliputane) care funcționează la simpla apăsare a unui buton, rotînd elicele și făcînd să se însuflețească tot echipamentul de bord, inclusiv „radarul”, de mărimea unui mic timbru poștal. Și mai tîrziu vor căpăta și aparate complexe de telecomandă, cu ajutorul cărora constructorul va dirija de pe mal evoluția în apă a originalelor jucării plutitoare.

Dar cine este Alexandru Jelenici?

Amatorii de navomodels au auzit mai demult de numele acesta. Campion republican la mai multe concursuri de navomodels, el s-a dovedit un iscusit constructor de machete de concurs.

Profesia? Tot constructor de machete. Numai că în orele de serviciu Alexandru Jelenici lucrează... uzine chimice. După machetele realizate de el și de ceilalți lucrători ai atelierului de la „Iprochim” se studiază, pe șantier, detaliile operațiilor de montaj ale unor noi obiective industriale proiectate de către inginerii institutului.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografiile autorului

O furtună de zăpadă

Schiță de Heimito von DODERER (Austria)

Heimito von Doderer este unul dintre cei mai reprezentativi scriitori austrieci de astăzi și, în același timp, unul dintre cei mai prestigioși scriitori de limbă germană în general. Născut în 1896, deci apropiindu-se de 70 de ani, Heimito von Doderer și-a cîștigat o tardivă dar astăzi unanimă recunoaștere internațională în special datorită romanelor sale „Scara” și „Demonii”.

Vremea schimbătoare din martie coboară jos cerul peste oraș, dar curînd, undeva la orizont, se ivi totuși o spărtură albastră, lucitoare, între nori, prin care razele soarelui zburînd prin surprindere, dezvelind ochilor ulmiți grosimea și fărîla străzilor de neguri, cu culisele lor de munți suprapuși. Spărtura albastră părea să se afle în afara orașului, deasupra împrejurimilor. Iar cine o vedea își amîntea, pentru cîteva clipe, de aceste împrejurimi la care acum, primăvara, începeau din nou să se oprească gîndurile orășenilor.

Dar a doua zi aceste gînduri plăcute amușiră chiar de la prima privire aruncată pe ferestre: afară totul era alb, acoperit de zăpadă. În aer stăruia o amorțeală moale, vălîită; dorițele oamenilor se mutară din nou înapoi spre odăile încălzite, pe care lucrea zăpezii le lumina puternic, împrumutîndu-le parcă o aură sărbătorească. Mai apoi, însă, în cursul dimineții lumina aceasta se schimbă din sîert în sîert de oră. Sulțetele soarelui ba cădeau peste niște depărtate acoperișuri scîlpite, ba vremea se întuneca și se tulbura atît de tare încît aproape că era nevoie de lumină în case. Iar cu pușin înainte de amiază lumina trebuia să fie aprinsă cu adevărat, căci afară se instăpînise o întunecare trecătoare.

Ei, acum, își va spune cititorul, va începe, în sfîrșit, și furtuna; dar nu, mai întîi peste oraș s-a lăsat amurgul și în casa domnului von Liebenberg s-au ivit cei dintîi oaspeți. Iar o dată cu ei a năvălit în antreuri prima pală puternică de vînt, care a rălucit apoi pe străzi, preschimbînd firmele și tăblîțele într-o adunătură guralivă, căreia, tci-colo, îi răspundea, tare și desănușat, vreo ușă miniată, lăsată deschisă. Intinericul cădea mai repede și mai devreme decît s-ar conveni într-o asemenea anotimp.

În salonul Liebenbergilor societatea era acum pe cît de numeroasă, pe atît de veselă. Se făcea muzică, ba chiar și canto, iar privilegiul societății era cu atît mai plăcută cu cît doamnele și domniții purtau cu toții haine frumoase, iar în casa Liebenberg se foloseau la astfel de ocazii numai lumînări de ceară curată, nenumărate lumînări, în lăstre a-

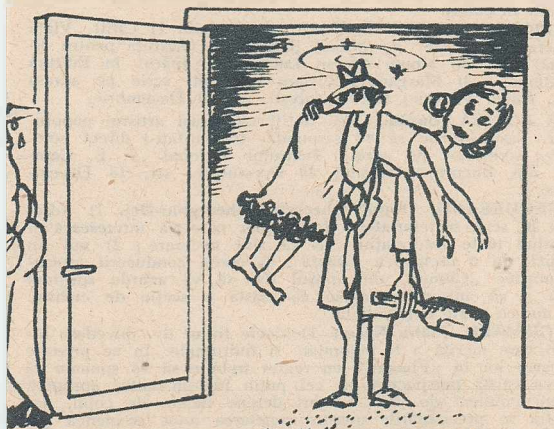
lînărînde, în sfîșnice uriașe, aflate pe console, sau de cele mari și singuratiche cum numai în biserici se pot vedea. Și toate aceste flăcări tremurau ușor, deoarece afară șuiera vîntul. Iar cine sta la ferăstră putea să vadă că începuse să cadă o ninsoare deasă, care-și mina oblic frînghiile de fulgi pe dinaintea geamurilor.

Pe la cinci și jumătate se serviră primele gustări și, tot atunci, strălucirea lumînărilor pîli pe neașteptate; în fața geamurilor se așinea, albastru, un fulger care sublinia puternic conturul celor patru ferestre. După cîteva clipe se auzi și bubuitul tunetului. Neobișnuita manifestare a naturii, cum pe bună dreptate putea fi socotită o astfel de furtună într-un asemenea anotimp și încă în timpul unei ninsori dese, avu însă numai darul să-l bucure pe tineri, iarma glasurilor crescînd și mulți trecură la ferestre. Din pricina nenumăratelor lumînări, în ultima jumătate de ceas în salon se făcuse pușin cam cald. Nimeni n-ar fi putut, însă, cere să se deschidă un geam pe o asemenea vreme. În schimb oaspeții consumau cu atît mai grăbiți paharele de limonadă și lapte de migdale servite pe tăvi mari de argint. Atenția tuturor era reținută de spectacolul de afară, dinaintea geamurilor. Dar țîria dezlîntirii naturii risipi foarte curînd plăcerea pe care o încercau privitorii. Pe la șase fără un sîert un bubuit fabricatorilor cutremură salonul pe care, timp de cîteva clipe, un fulger îl luminase pînă în cel mai retras colțșor.

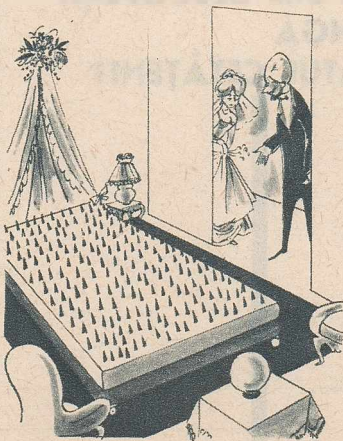
Emoția nu dură, totuși, mult. De altfel și fulgerele se stînsură, iar furtuna îi pleri glasul. Erau așteptați și alți oaspeți, despre care se credea că vremea rea îi înfrizase. Dar cînd se iviră, în sfîrșit, după aproape două ore de la pottirea furtunii, aduseră cu dinșii vestea că în ziua aceea, la șase fără un sîert, murise Ludwig van Beethoven.

Așa s-a petrecut la Viena ziua de douăzeci și șase martie 1827, după cîte ne încredințăm, într-un glas și pe deplin convingător, contemporanii Ferdinand Hiller și Anselm Hüttenbrenner.

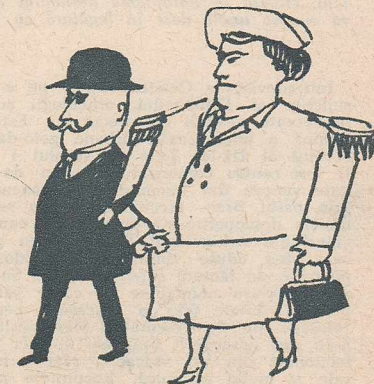
În rominește de Dumitru HÎNCU

...și atunci un prieten mi-a spus: „E rece afară, pleca așa acasă... la ceva pe tine...”

Fachirul în noaptea nunții.

— Generalul a fost pensionat...

„Cum se nasc marile curenți maritimi și care-i drumul lor?”

Const. OLARU, Iași

Răspunde ALEXANDRU ROȘU, candidat în științe geografice, de la Institutul de geologie-geografie al Academiei.

Curenții sint mișcări regulate, neincetate, ale apelor mărilor și oceanelor. Vânturile regulate, mișcarea de rotație a Pământului, evaporarea, salinitatea, densitatea și mările determină nașterea curenților.

După temperatură, curenții sint calzi și reci. Curenții calzi sint cei porniți din regiunile calde ale Pământului (curenții ecuatoriali) și duc apele calde spre ținuturile temperate și reci ale globului. Curenții reci se formează în regiunile polare și se îndreaptă spre ținuturile mai calde, răcind locurile pe lângă care trec.

Ramurile curenților poartă diferite numiri. Astfel, în emisfera nordică ramura desprinsă din Curentul ecuatorial de nord în Oceanul Atlantic, avind ca punct de plecare Golful Mexic, poartă numele de Curentul Golfului (Golfstrom). Curentul acesta de apă caldă străbate Atlanticul de la sud-vest la nord-est. El are o lățime de 75-250 km și o viteză de 3-9 km pe oră. Acest curent urcă de-a lungul coastei Americii, vreo 1000 km, pînă în dreptul capului Hatteras. Pe măsură ce se apropie de coastele nord-vestice ale Europei își încetinesc cursul, pierde din căldură și se împarte în mai multe ramuri. Cea mai de nord se îndreaptă către Anglia, alta înaintează spre Capul Nord. Din această ramură se desprinde o șuviță de apă caldă care pătrunde în bazinul european al mărilor polare, iar alta ajunge pe coasta murmană din U.R.S.S. Ca urmare, aici, deși ne aflăm cu mult peste cercul polar, marea nu îngheață niciodată.

Curentul Golfului este deci un „fluviu uriaș de apă caldă” care străbate Oceanul Atlantic, făcînd clima Europei vestice mult mai blîndă. El are prin urmare o acțiune asemănătoare unui uriaș calorifer.

Nu mai puțin important decît Curentul Golfului este opusul său din Atlanticul de sud, curentul Braziliei, care, desprins din marea fluviu ecuatorial de nord, se îndreaptă spre sud de-a lungul coastei americane de sud, devîind după aceea treptat către est din cauza rotației Pământului.

Golul provocat prin antrenarea apelor calde de către acest curent este umplut de către Curentul Antarctic, care poartă ape reci, antarctice, în lungul coastelor sudice ale Americii Latine și provoacă scăderi de temperatură.

În oceanele globului mai există numeroși alți curenți formați de o parte și de alta a ecuatorului — Curentul ecuatorial de nord și Curentul ecuatorial de sud — datorită alizeelor. Mai amintim: Curentul Californiei și Curentul Perului (pe coastele americane ale Pacificului), curenții din Oceanul Indian ș.a.

„Aș dori să cunosc cîte ceva din activitatea doctorului N. Crețulescu, unul din întemeietorii învățămîntului medical din țara noastră”.

Victor CONSTANTIN, student, Cluj

Răspunde dr. ION ȚUGUI, medic primar de igienă și sănătate publică.

Dr. N. Crețulescu este nu numai unul dintre întemeietorii învățămîntului medical din țara noastră, dar și unul dintre fâuritorii terminologiei noastre medicale. Născut la 1 martie 1819 la București, el și-a făcut studiile universitare la Paris, de unde s-a înapoiat în țară în 1835, fiind unul dintre primii medici români cu titlul de doctor în medicină. El a pus bazele învățămîntului medical prin crearea primei Școli de mică chirurgie la spitalul Colțea-București, la 19 ianuarie 1842, devenită în 1857 Școala națională de medicină și farmacie și transformată în 1869 în Facultatea de medicină.

În același timp, pentru a ajuta pe elevi și pentru a îndeplini unele necesități didactice, el s-a îngrijit nu numai de traducerea unor manuale, dar a întocmit și primul manual de anatomie descriptivă din literatura medicală română, contribuind prin aceasta și la elaborarea unei terminologii științifice medicale în limba română. De asemenea, el și-a adus aportul la ridicarea prestigiului științelor medicale din țara noastră și prin crearea primelor societăți medicale, prin unificarea serviciilor sanitare din Moldova și Muntenia, prin înființarea primelor instituiții privind igiena muncii.

Deși vîlstar al marilor boierimi, Crețulescu a luat poziție la evenimentele din anul 1845 (a participat la revoluție, a fost închis și a plecat la Paris, unde s-a numărat printre partizanii lui N. Bălcescu), cît și cu ocazia actului Unirii Principatelor, cînd s-a aflat alături de M. Kogălniceanu, unul din cei mai apropiați colaboratori ai domnitorului Alexandru Ion Cuza la înfăptuirea programului de reforme antif feudale. Pentru meritele deosebite, doctorul Crețulescu a fost ales președinte de onoare al Societății medico-chirurgicale și s-a bucurat de o deosebită cinste. Înaintea de seamă al medicinei românești puse în slujba ocrotirii sănătății poporului, el a contribuit la progresul științei și afirmarea culturii medicale românești.

„Ducîndu-mă într-o excursie în Argeș am aflat despre o importanță descoperire arheologică făcută în localitatea Cetățeni, situată în apropierea defileului cu același nume. Aș dori să cunosc unele date în legătură cu această descoperire”.

Sonia GURGĂU, Calafat

Intr-adevăr, la Cetățeni-Argeș, pe o terasă situată pe cursul superior al Dimboviței, arheologii au descoperit o serie de interesante vestigii ale trecutului. Este vorba de scoaterea la lumină a unei așezări urbane geto-dacice care a existat între secolul al III-lea î.e.n. și secolul I e.n. Localitatea pare să fi fost centru comercial și punct de tranzit pentru mărfurile care veneau din Orientul mediteranean și treceau peste munți prin pasul Bran, precum și pentru schimburi intertribale. Din urmele descoperite s-a putut trage concluzia că pe aici soseau vinuri din Arhipelagul Egeean (s-au găsit amfore originale cu care erau aduse vinurile din Knidos și Rodos), undelemn, podoabe de factură superioară ș.a. Se exportau în schimb, pe aici, produse animaliere — carne sărată, piei, blănuri — și produse lactate (caș și cașcaval), pentru fabricarea cărora se foloseau sute de strecurători (descoperite aci de către arheologi). S-au mai descoperit brăzdare de fier pentru plug, rîșnițe confecționate din tuf vulcanic, săgeți, fragmente din cămași de zale și multă ceramică. Locuințele prezintă urme de podele și de vetre.

Șantierul arheologic de care vorbim a fost deschis în urmă cu șase ani de către Institutul de arheologie al Academiei, activitatea lui continuînd și în momentul de față cu colaborarea Muzeului regional din Pitești și a Muzeului raional din Cîmpulung. Piesele scoase la iveală prin săpături sint în

◀ CURENȚII — „FLUVIILE OCEANELOR”

▶ CAUCIUCUL ȘI POVEȘTEA LUI

bună parte repartizate muzeelor din Pitești și Cîmpulung. La acesta din urmă a fost expusă și o piesă deosebit de interesantă: un așa-numit „rhyton”, ceramic geto-dacic. Ea a fost descoperită în campania din vara anului 1962 (colectivul fiind alcătuit din: Dinu V. Rosetti, de la Institutul de arheologie, Flaminju Mirțu, directorul Muzeului din Cîmpulung, și Gh. Paulian, de la același muzeu). Rhytonul face parte dintr-o categorie ceramică de tehnică superioară, foarte veche, lucrată de mină. Este un vas, în formă de corn sau pînic care se termină cu un cap de animal și un gurgui prin care se poate bea. Cu asemenea vase se amuzau convivii din antichitate la banchetele lor. Rhytonul descoperit la Cetățeni a fost datat de arheologi ca aparținînd secolelor II-1 î.e.n. Un exemplar perfect asemănător este rhytonul iranian aflat în Muzeul național din Copenhaga.

„De cînd se folosește cauciucul?”

O. STOICESCU, bibliotecar, București

Pînă în secolul al XVIII-lea cauciucul n-a fost cunoscut decît în țările Americii de Sud, fiind folosit de indieni doar la confecționarea unor mingi pentru jocuri. În Europa cauciucul a fost introdus în anul 1736 de francezul la Condamine, dar industrializarea lui n-a început decît în 1770, cînd au apărut pe piețele europene articole din cauciuc, ca: gume de șters, jartiere, impermeabile. Dar timp de un secol cauciucul cunoaște o răspîndire destul de mică. Abia după descoperirea unei metode prin care obiectele de cauciuc pot deveni rezistente și elastice — vulcanizarea — începe epoca de mare avînt a cauciucului. Metoda a fost descoperită de americanul Goodyear în 1836. O dată cu răspîndirea vulcanizării, exploatarea pădurilor de cauciuc natural din Brazilia — țară care a păstrat mult timp monopolul mondial al acestei materii prime — se intensifică foarte mult. Treptat, treptat, plantațiile de cauciuc s-au răspîndit însă pe tot globul, astfel că la o sută de ani de la descoperirea vulcanizării — în 1936 — producția mondială atinsese 2000000 de tone, din care numai 5% erau produse de pădurile Braziliei, restul fiind din plantațiile dezvoltate în Asia. Astăzi producția aceasta este foarte puțin depășită (2230000 de tone în 1964) deoarece cauciucul sintetic, cunoscut în peste 50 de variante și care este foarte bun și mai ieftin, tinde să ia locul cauciucului natural.

Dacă doriți să cunoașteți mai multe amănunți din istoria cauciucului, vă recomandăm să citiți cartea scriitoarei vest-germane Vicky Baum „Arborele care plînge”, apărută în traducere românească la Editura pentru literatură universală.

◀ UN PIONIER AL MEDICINEI ROMÂNEȘTI

▶ CITITORII CĂTRE CITITORI

▶ POȘTA NOASTRĂ

Următorii cititori doresc să corespundă: Gh. Lazăr, strungar, Ploiești, str. Elena Doamna 2: teme diverse, ilustrate; Violeta Cîrîmpei, elevă, Cîmpulung Moldovenesc, str. Pinului 3: cinema, literatură, sport; Ștefan Mîzo, Timișoara, bd. M. Viteazul 1: ilustrate; Luiza Petru, Timișoara, str. Eroilor 7 C, et. I, ap. 7: teme diverse; Geta Bălan, elevă, Pitești, str. Frații Cețești 85: teme diverse; Victor Becsenescu, elev, Brașov, str. Ciocanului 3 bis: cinema, ilustrate; Nina Ștefanescu, studentă, Galați, bd. Republicii 155: teme diverse; Const. Pălăduță, elev, Iași, str. Cuza Vodă 53, bl. C. sc. B, et. II: teme diverse; Adriana Georgescu, studentă, Galați, str. Elena Cuza 6 bis: mecanică, literatură; Nona Drăgănescu, asistentă medicală Circumscripția medicală Muicreacă, m. Rm. Vilcea: teme diverse; Dumitru Păsat, Hune- doara, bl. C, et. 4, ap. 5: literatură, muzică, cinema, ilustrate; Antoaneta Turcu, elevă, Vatra Dornei, str. Parcului 49: teme diverse, ilustrate; Leila Șerban, studentă, Iași, Complexul studentesc str. 23 August, bl. U 3: teme diverse, ilustrate; Mariana Mociuc, muncitoare, Suceava, str. Ana Ipătescu, bl. I, sc. B, et. 4, ap. 20: muzică, ilustrate; Angela Corbu, elevă, Brașov, cartierul Steagului Roșu II B, bl. 23 August, sc. C, ap. 4: ilustrate; Mariana Mălaru, elevă, Tirgoviste, str. Tudor Vladimirescu 159, bl. 5, ap. 2: ilustrate; Cornel Pătrașcu, str. Proletarilor 20, Rm. Sărat, reg. Ploiești: teme diverse, ilustrate.

◀ CE S-A DESCOPERIT LÎNGĂ SATUL CETĂȚENI?

MIHAIL VOICU, Craiova. Ne pare foarte rău, dar este imposibil ca în revistă să apară într-o săptămînă răspunsul la o scrisoare. Fotografia din Curtea de Argeș nu e publicabilă, deși este o fotografie în oarecare măsură corectă. Ea nu e publicabilă din cauza lipsei de inedit: asemenea fotografii au apărut cu zecile, atît în cărțile poștale ilustrate cît și în manualele școlare editate și receditate de-a lungul cîtorva decenii. Dar nici din punct de vedere tehnic nu e prea izbită (sau poate copia de laborator nu e bine executată), totul fiind înecat într-o tonalitate cenușie, lipsită de contraste între alb și negru. Încercînd să fotografiăm monumente arhitectonice atît de cunoscute e necesar să obținem lucruri noi fie prin unghiurile pe care trebuie să le găsim, fie îmbogățînd conținutul fotografiei prin prezența în primul plan a unor personaje interesante. În plus, din punct de vedere tehnic ar fi trebuit să asigurăm o expunere mai lungă.

În ce privește aprecierile pe care le faceți cu privire la conținutul revistei, le considerăm judicioase. Deocamdată însă condițiile noastre tehnice nu ne permit publicarea mai multor fotografii în culori.

GEORGETA ANDRONIC, Doaga, m. Panciu. 1) Citiți „Viața lui Ștefan cel Mare” de Mihail Sadoveanu (Editura pentru literatură); 2) un album Ștefan Luchian a apărut în Editura „Meridiane”; 3) Margaretei Pîslaru îi puteți scrie pe adresa OSTA, Calea Victoriei 174, București, m. 30 Decembrie.

ILIE ROAICA, Buzău. Dacă doriți ca însuși artistul poporului Gr. Vasiliu-Birlic să vă răspundă, transmiteți-i direct cererea dv., scriindu-i pe adresa Teatrului național „I. L. Caragiale” din București, raionul 30 Decembrie, str. 13 Decembrie nr. 3.

I. NEGUREANU, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. 1) Adresați-vă în scris secretariatelor facultăților care vă interesează și veți primi toate informațiile ce vă sînt necesare; 2) noi nu am auzit de o asemenea măsură; 3) cereți conducerii asociației sportive „Chimia” din orașul dv. să vă acorde sprijinul pentru a vă antena. Credem că există o secție de ciclism. Dacă nu, ea poate fi înființată.

I. CISMARU, Piatra Neamț. Desenele fiului dv. dovedesc înclinatii care merită a fi încurajate și îndrumate. În ce privește publicarea lor în „Flacăra”, cu regret trebuie să vă spunem că nu prea există perspective — cel puțin într-un viitor apropiat. Noi am publicat de vreo 2-3 ori desene făcute de copii, dar nu intră în preocupările noastre repetarea unor asemenea pagini. În schimb, credem că revistele de copii și tineret sînt interesate să primească asemenea lucrări. Vă sfătuim, deci, să vă adresați acestor reviste.

V. SILVIAN

cadran

INTERNATIONAL

PE LOCURILE BĂTĂLIILOR DE ODINIOARĂ

— corespondență specială pentru „Flacăra” —

De veacuri pământul acesta era cunoscut doar ca dătător de roade bogate în pepeni verzi, pepeni galbeni etc. Istoria pomenește și ea de aceste locuri. Căci în jurul satului Gornii Dîbnik, pe drumul ce duce de la Plevna la Sofia, au avut loc, precum se știe, atâtea lupte crâncine în trecut. Aici, la sfîrșitul anului 1877, oștile încercuite ale lui Osman-pașa au în-

cercat din răspuțeri să străpungă zidul de foc al trupelor române și rusești care luptau pe pământul țării noastre. Încercarea n-a reușit și Osman-pașa a fost luat prizonier împreună cu întreaga sa armată. Despre aceste lupte vorbesc azi, peste timp, numeroase monumente, ca și parcul memorial din satul Gornii Dîbnik.

În 1951 au fost descoperite în jurul localității Diulenevo, nu departe de țărmul Mării Negre și la o distanță de 200-300 km de Plevna, zăcăminte de petrol. Intrucît însă geologii, desfășurînd cercetări pe întinderi mai mari, au constatat că există asemănări de structură a subsolului în întreg nordul Bulgariei, sondele au fost împinse tot mai mult spre vest. Ele au început să-și facă apariția dincolo de Plevna, pînă la Vrața și mai departe spre vest de Stara Planina, pînă la Dunăre. Ceea ce fusese prevăzut s-a confirmat. La sfîrșitul anului 1961 sondele de foraj din zona satului Ghighen, situat pe malul Dunării, au întâmpinat rezistența unor roci dure, acoperite de un strat gros de petrol. Țițeiul descoperit ulterior aci

Un grup de specialiști români la Dolni Dîbnik.

s-a dovedit bogat în uleiuri grele, care pot fi folosite cu succes pentru obținerea de asfalturi. Dar încă nu fusese descoperit esențialul. Sondele explorau tot mai mult adîncurile, ajungînd pînă la 2 000, 3 000 și chiar 4 000 de metri. În sfîrșit, în preajma satului Dolni Dîbnik, sonda R 1 a dat de mult căutatul zăcămint. Aceasta se întîmpla la 28 martie 1962. Petrolul descoperit aci se caracterizează prin cifre octanice ridicate, puțînd fi utilizat la obținerea de benzine ușoare de calitate superioară. După cit se cunoaște pînă în prezent, ca și după opinia experților, întreaga regiune din jurul orașului Plevna e bogată în petrol și gaze naturale. Intrucît însă zona Dolni Dîbnik se caracterizează printr-un sol dificil, foarte greu de abordat pentru explorări petrolifere, am apelat la ajutorul prietenilor noștri. În acest sens, am primit un program special de lucrări din partea experților români.

În anii următori vor fi efectuate 1 500 de sonde de mare adîncime care totalizează 4 milioane de metri. Mult mai amplu este programul sondajelor de structură și exploatare.

Cimpia de la Dolni Dîbnik, care pînă de curînd era presărată doar cu monumente amintind de războiul de eliberare de la 1877, oferă acum o imagine inedită datorită prezenței tehnicii moderne. Această tehnică nouă trebuie să fie însușită aci de foștii cultivatori locali de pepeni. Cei de la care ei învață sînt români și ruși. Numele unor specialiști și al unor ingineri și tehnicieni români ca Cheniaga, Leu și mulți alții, ori ca ale sovieticilor Buzuluțki și Boluhovski sînt cunoscute și rostite aci cu multă prietenie.

La sfîrșitul anului 1962 s-a dat în exploatare la Ruse o instalație pentru fabricarea de combustibil necesar motoarelor diesel, a uleiurilor pentru transformatoare și refrigeratoare, a unui bogat sortiment de uleiuri de mașini și de asfalturi pentru construcția de șosele. Cu un an mai tîrziu a intrat în funcțiune și combinatul petrolier de la Burgas, care a avut inițial o capacitate de producție anuală de 2 milioane tone petrol, ceea ce are o deosebită importanță pentru dezvoltarea industriei chimice.

Acum, în fața noastră se află sarcina de a construi la Plevna un mare combinat petrochimic care să lucreze pe baza petrolului extras la Dolni Dîbnik. Capacitatea sa va fi fixată o dată cu stabilirea definitivă a perimetrului zonei petrolifere. Deocamdată au cuvîntul geologii și sondații. Ei încearcă să pătrundă tot mai adînc în straturile subsolului fără să se mai teamă că strădanile lor ar putea fi zadarnice. Se știe sigur că pământul din nordul Bulgariei este bogat în petrol.

Ivan IOVKOV

Sofia — septembrie 1965

ANIVERSARE FĂRĂ FESTIVITĂȚI

„Rareori se întîmplă ca o aniversare să fie întâmpinată cu atîta scepticism ca împlinirea a doi ani de la înființarea Federației Malayeze... — remarcă trimisul special la Kuala Lumpur al cotidianului «Le Figaro». Drept care — continua ziaristul francez — autoritățile au suspendat festivitățile programate, pentru a nu cădea cu totul în ridicol...”

Nori grei continuă să se adune asupra acestei mult agitate regiuni a lumii. Presimțirea furtunii incită observatorii politici la prognoze diferite. Secesunea importantului centru economic Singapore nu numai că a redus la trei cele patru teritorii componente ale Federației, ci pune sub semnul întrebării însuși viitorul formației statale artificiale create în septembrie 1963 sub presiunile diplomației britanice, formație care în fapt nu a funcționat viabil niciodată. Cei trei rămași în cadrul Federației se situează în continuare în postura de „parteneri nepotriviti”. În loc să soluționeze vechile fricțiuni, ruptura intervenită prin dezlipirea Singaporei le-a răcolit într-atît, încît în numai trei săptămîni ele au atins proporții mai mult decît îngrijorătoare pentru guvernul federal. Situate la mii de kilometri distanță de Malayezia propriu-zisă, Sarawak și Sabahul nu s-au raliat formulei Federației decît cu foarte mare greutate și fără consimțămîntul populațiilor respective.

Nemulțumirea maselor populare a constituit izvorul războiului de guerilă declanșat de partizani, încadrați în armata națională din Kalimantan Utara — denumirea autohtonă a celor două state — care luptă pentru constituirea unui stat liber și democrat, grupînd Sarawak, Sabahul și Sultanatul Brunei. Această luptă s-a întezit simțitor în ultimele săptămîni, ceea ce a constituit un factor determinant pentru hotărîrea autorităților federale de a suspenda festivitățile aniversare, înlocuindu-le cu... noi măsuri de reprimare împotriva populației răsculate. Astfel, locuitorii din regiunile considerate „infiltrate de partizani” sînt strămutați (pînă în prezent au fost smulși de pe locurile natale peste o jumătate de milion de oameni), iar regiunile respective sînt declarate zone interzise. Se raționalizează cu strictețe alimentele și bunurile de consum popular în scopul infometării răsculaților. Au fost anunțate sume enorme pentru

prinderea partizanilor și răsplătirea diversioniștilor și dezertorilor. Zilele trecute premierul Federației, prințul Abdul Rahman, a pornit într-o călătorie prin cele două state socotite „recalcitrante și în pragul dezașului” pentru a urmări personal efectele ultimelor măsuri. Neplăcută călătorie! La Kuching — capitala Sarawakului — Rahman a fost întâmpinat de cererea categorică a forțelor de opoziție privind organizarea unui referendum care să permită o reconsiderare a relațiilor statului cu Federația, potrivit dorinței maselor populare. Alte neplăceri l-au întâmpinat pe prinț la Jesselton (Sabah). Demiterea din guvernul federal a ministrului însărcinat cu apărarea intereselor Sabahului a generat pe întreg teritoriul puternice frămîntări. Abdul Rahman a părăsit orașul — după remarcarea unui corespondent al agenției „France Presse” — cu senzația sumbră că „o nouă ruptură plutește în aer”. Înapoiat în capitala Federației, premierul a lansat în cinstea aniversării un apel la „montînirea ordinii și unității (!)”. Insuși acest apel arată cît de puțin jubiliară este starea de spirit a autorităților federale.

Helena NICOLAESCU

S-A SCĂLDAT ÎN BANI

Stupefiat, funcționarul de la ghișeu îl rugă pe solicitant să-l însoțească la directorul băncii. Nu mai puțin uluit, acesta a trebuit, pînă la urmă, să satisfacă cererea care — oricît de extravagantă — nu era însă cu nimic împotriva regulamentului de funcționare a cunoscutei instituții financiare „Banca Țărilor de Jos” („Banque de Pays Bas”), cu sediul principal la Amsterdam.

Ce se întîmplase? O întreprindere de publicitate a imaginat, la cererea unuia din clienții ei, un slogan de reclamă — baia de milioane — care avea să însoțească fotografia unei tinere femei scăldîndu-se literalmente într-o cadă de baie plină cu bani. Era nevoie pentru asta de cantitatea de bancnote și monede corespunzătoare. Pe cei de la bancă, nu suma — un milion de guldeni — i-a speriat, ci cererea ca această sumă să fie plătită în bancnote și monede mijlocii și mici. Solicitantul se obliga ca peste o oră să returneze suma. Transportul voluminoaselor pachete și saci cu bani a implicat măsuri speciale de apărare împotriva unor eventuale atacuri gangsteresti. Numai trei persoane erau informate în legătură cu ora la care avea să

La Moscova, pe o stradă care primise în primăvara acestui an numele lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, s-a desfășurat recent solemnitatea dezvelirii plăcii comemorative închinată memoriei ilustrului dispărut, în fața căreia cetățeni moscovîți depun flori.

PREZENȚE ROMÎNEȘTI PESTE HOTARE

Turneul balerinilor români în Uniunea Sovietică este apreciat drept un eveniment cultural remarcabil. Debutînd cu celebrul balet „Lacul lebedelor”, artiștii români i-au cucerit pe spectatori și pe specialiști. În timpul pauzei unui spectacol la Moscova, de pildă, soliștii români au fost felicitați și îmbrățișați de maestra de balet M. V. Baltaceva (mijloc).

La Edinburgh (Scotia) a fost deschisă de curînd expoziția „Comori de artă românească”, organizată de forurile britanice de resort în colaborare cu Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă din țara noastră. Presa engleză subliniază că expoziția românească constituie o importanță contribuție la îmbogățirea tezaurului culturii și artei universale.

Membrii „Asociației pentru interzicerea armei atomice” din Franța pe Main (R. F. Germană) au recurs la un mijloc neobișnuit de test împotriva legilor excepționale. Ei au expus într-un loc public multe sicrie prevăzute cu inscripții al căror conținut este men să tragă atenția asupra scăderii nivelului de trai ca o consecință a legilor excepționale.

se efectueze transportul. Acesta a fost apoi însoțit de șase paznici bine înarmați. În timp ce țină fața se scaldă în bani, iar fotografii immortalizează momentul, detectivii supraveghează cu strânsărie studioul. Totul a mers perfect, în afară de respectarea termenului de restituire, care a fost depășit cu patru ore... timp în care un funcționar a numărat banii din baie sau risipiți prin prejurul ei.

Un amănunt: neuitând că „les affaires sont les affaires”, directorul băncii a fixat la 4 000 de guldeni comisionul convenit pentru riscurile asumate.

E. D.

PĂSĂRILE ÎMPOTRIVA REACTOARELOR

Într-o seară de septembrie a anului 1962 un „Vanguard” decola de pe aerodromul din Edinburgh. Abia se înălțase, când întâlni în drumul său un stol de pescăriși. Urmărea: unul dintre motoare luă foc și... avionul ateriză forțat. Un caz din multe altele. Căci păsările prezintă un pericol tot atât de mare pentru avioane ca și ghiulelele bateriilor antiaeriene. Și nu numai în stoluri dense: un singur exemplar este de ajuns să scoată din funcțiune un reactor — căci cele mai periculoase sînt reactoarele, deoarece din cauza vitezei lor păsările nu au timp să le vadă și nici să se salveze prin zbor.

Statistica accidentelor provocate de păsări este îngrijorătoare. Compania aviatică BEA a înre-

gistrat începînd din 1946 mai bine de 120 de accidente datorate acestor întâlniri nedorite. Companiei BOAC i-au fost distruse sau avariate 81 de reactoare. „Royal Navy” a calculat că fiecare întâlnire cu o pasăre costă aproximativ cît un Rolls-Royce.

Pentru cei care nu sînt biologi lupta împotriva păsărilor pare un lucru simplu. Nimic mai neadevărat. Nici substanțele toxice, nici claxoanele, nici șoimii n-au dat rezultatele așteptate. Tehnica modernă are totuși mijloace de luptă împotriva zburătoarelor. Este vorba de înregistrarea pe bandă magnetică a tipătului de spaimă care, amplificat, le creează păsărilor o stare de neliniște și alarmă, determinînd stările să-și ia zborul și să părăsească aerodromurile. Dar însăși provocarea și înregistrarea acestui tipăt de alarmă — la care, în treacăt fie spus, diferitele specii de păsări nu reacționează în același grad — e un lucru destul de complicat. Cercetătorii de la „National Research Council” au fost martorii unei experiențe puțin obișnuite. Ei au introdus într-o colivie în care se găseau șase pescăriși arginți, un motan. Stupoare! Cel care a scos un dureros strigăt de spaimă a fost... cotoiul.

Biologii și zoologii preconizează și alte măsuri: distrugerea mediului care întreține viața zburătoarelor în jurul aeroporturilor. Este vorba de copaci, de nimfice — cu substanțe chimice — pe pămînturile din jurul pistelor a insectelor și a rîmelor. O altă măsură profilactică ar urma s-o constituie eliminarea la maximum, în proximitatea pistelor, a construcțiilor, plantațiilor etc. care ar da posibilitate păsărilor să-și găsească adăpost sau să-și clădească cuiburi.

Păsările prezintă un pericol atât de serios pentru avioane încît, începînd din anul 1964, în Canada și S.U.A. observatoarele radar urmăresc migrația lor. Iar în Europa, țări ca Franța și Anglia s-au asociat la un program comun de cercetări în acest domeniu.

I. CORIBAN

PE ȚĂRMUL GOLFULUI COREEI DE EST

Wonsan nu este numai centrul politic, economic și cultural al provinciei Kangwon din R.P.D. Coreeană, ci — datorită așezării

sale pe țărmul Golfului Coreei de est — e în același timp și o renumită stațiune balneară. Plaja sa — Songdowon — atrage în fiecare an numeroși vilegiaturisți.

Printre podoabele orașului se numără minunatul parc în care cresc aproximativ 160 de varietăți de flori, oleandri, bujori,trandafiri sălbatici ș.a. În apropiere se află o pădure de pini în care au fost amenajate pentru oamezii muncii veniți la odihnă terenuri de sport și ringuri de dans.

În jurul unui vast lac artificial, construit în mijlocul parcului, s-au plantat pomi fructiferi, printre care predomină piercii și cașii, și s-au amenajat umbrare. Lacul este populat cu tot felul de specii de pește. Vilegiaturisții poposesc cu plăcere pe frumosul pod arcuit care leagă malul lacului de o insuliță artificială sau în pavilionul în stil național construit pe apă.

În parcul zoologică cu numeroase specii de păsări și animale, precum și o grădiniță botanică.

Modernul complex al blocurilor de odihnă de la Songdowon constă din patru corpuri principale de clădiri, în care se pot odihni serii de cîte 1 000 de vizitatori. Aici s-a organizat și o tabără de pionieri. Pentru viitorul apropiat s-a proiectat construirea unui pavilion care va găzdui expoziții — de pescuit, industriale, agricole etc. — precum și a unui hotel cu 15 etaje.

Panorama întregului oraș poate fi admirată de pe dealul Rapal. În timpul războiului, de pe acest deal vitejii ostași ai armatei populare și patrioții coreeni din oraș au dat lovituri serioase agresorilor americani.

În plin război, luptînd vitejește

pentru a-și apăra orașul distrus de bombardamente, locuitorii Wonsanului elaborează proiecte de reconstruire după victorie.

Visul lor s-a realizat. În cei 20 de ani care s-au împlinit de la proclamarea Republicii Populare Democratice Coreene, Wonsanul s-a prefăcut într-un oraș modern. Au luat ființă aici numeroase instituții culturale-educative — șapte institute de învățămînt superior, printre care cele de piscicultură, agricultură și economie, 25 de școli medii și speciale — precum și întreprinderi industriale ca uzina de material rulant și șantierul naval.

Datorită eforturilor susținute depuse de lucrătorii întreprinderii de construcții urbane din Wonsan și ai Institutului de cercetări și proiectări urbanistice, orașul devine pe zi ce trece mai frumos, mai modern, mai bine amenajat.

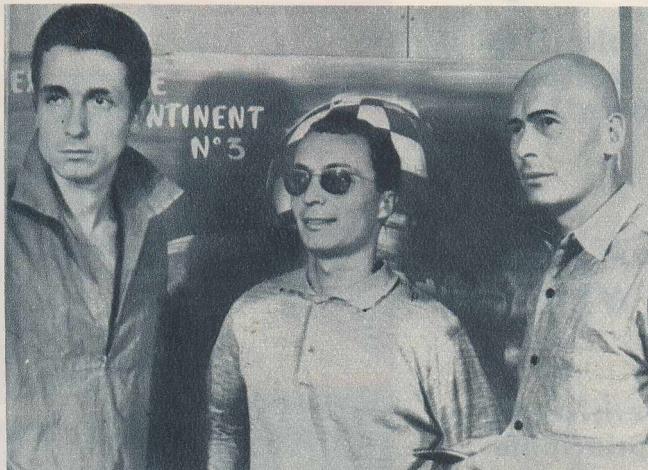
NU-I GLUMĂ!

Un purtător de cuvînt al armatei americane de la Saigon a dezmințit informația care a circulat în cercurile ziaristice din Vietnamul de sud, conform căreia avioane americane de tipul C. 123 ar fi transportat 160 de soldați ai forțelor de eliberare, deghizați în soldați ai regimului de la Saigon, de la Tam Ky, în provincia Quang-Tiu, la baza militară americană de la Danang. „Este o glumă!” — a declarat purtătorul de cuvînt.

N. LUPU

În Franța se fac intense pregătiri în vederea imersiunii sferei submarine „Precontinent III”, menite să aducă noi date cu privire la posibilitățile vieții sub apă. În fotografie (de la stînga la dreapta): trei din membrii echipajului — Philippe Cousteau, M. Rollet și André Laban.

Ca urmare a eșecului guvernului Tsirimokos, care nu a primit votul de investitură, în Grecia au continuat demonstrațiile împotriva soluțiilor reactionare de rezolvare a crizei guvernamentale. La Atena, de pildă, demonstrații își manifestă opoziția sub forma acestui foc aprins pe stradă.

UZINA „BALANȚA“

Sibiu
produce

BALANȚA SEMIAUTOMATĂ DE 1 kg.

Aparatul se recomandă pentru a fi folosit în comerț, industria ușoară și în alte sectoare economice. Cu balanța semiautomată de 1 kg se obțin cîntăriri de mare precizie.

APARATUL PENTRU ÎNCERCAREA DURITĂȚII METALELOR „ROCKWELL“.

Cu ajutorul lui se poate obține verificarea durității metalelor după normele și principiile stabilite prin STAS 493-58.

